

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:
Egy évre 24 korona.
Egy hóra 2 korona.

VIDÉKEN:
Egy évre 28 korona.
Egy hóra 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:
4-hasábos példát sor egyszer 20 fillér,
minden következőnél 16 fillér.

Nyitási díj 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 857.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvénytársaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1909.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Péntek, október 15.

Mai számunk főbb közleményei:

- Az új alelnökök.
- A lengyelek aradi látogatása.
- Wlassics kormányt alakít?
- Az inzultált városi képviselő.
- Kivégzett forradalmi vezér.
- Kulisszatitkok.
- „Egy röpke szóban mennyi fájdalom“ ...
- Haverda Mária bankárjánál.
- Tarkaságok.

A békitő kormány.

Arad, október 14.

Az átmeneti kormányt követi egy még átmenetibb. A véletlennek érdekessége, hogy ennek a második átmeneti kormánynak vezetőjét ugyanott keresték, a honnét az első átmenet vezére a miniszterelnöki palotába vonult: a közigazgatási bíróság elnöki székében. A miniszterelnökjelölt Wlassics Gyula lenne, aki arra a célra formálna kabinetet, hogy az a végleges kibontakozást előkészítse, s a pártokkal ennek lehetősége érdekében tárgyaljon.

Ez szinte bizonyossággal volt előrelátható. Miután a király a függetlenségi párt kormányprogramját nem fogadja el, sőt egyelőre az sincs kedvére, hogy szín-függetlenségi kabinetet alakítson, — a többség pedig az önálló bank követelését a visszavonulás szégyene nélkül el nem ejtheti, — szükség van tehát bizonyos időközre, amelyben az ellen-

tétek enyhülnek, az érdekség lecsiszolódik s amely időköz legalább annak a reménynek elültetésére alkalmas, hogy az alatt a végleges mentő idea, az állandó megoldást jelentő új pártalakulás megszületik. Wlassics Gyula személye a politikai körök előtt elég rokonszenves ahhoz, hogy erre a szerepre vállalkozzék s hogy azt a kabinetet, amely az ő vezetésével erre a hivatásra alakul, ne tekintsék törvénytelennek, még ha nincs is többsége.

De az idő, amelyet ez az új átmenő kormányzás célja elérésére föl fog használni, csak elveszett ideje lesz a nemzeti munkának, a parlamenti cselekvésnek. Magasabb érdek tehát, hogy az ideje rövidre nyuljék. Hosszu élete alig is lehetne; vagy meg tudja csinálni, amire dézignálták, s akkor átadja helyét a végleges kormánynak, vagy nem, — s akkor a meddő kísérlet után eltávozik, hogy az újabb bizonytalanság kövesse. Ép ez a kötött marsruta és a rövid lejárati kormányvállalás szükségessé teszi, hogy az állandó érvényű kibontakozás módozatai fölött már most, a békitő kormány születése előtt, vajadásának perceiben szó esék.

A kibontakozási tervek közül, a melyeket komoly és dilettáns politikusok, harcviseit államférfiak és röpiratírók fölvetettek, legtöbb reményt kínál a hatvanhetesek és mérsékelt

függetlenségi fuziója révén alakuló többség terve. A függetlenségi párt mai formájában nem alkalmas arra, hogy kormányt alakító többség legyen. Nem a programja akadályozza ebben: a program teljességét nem vihetné ugyan a kormányprogramba, de azért feladnia azt nem kellene. A programnak nem lett az által se csorbája, hogy függetlenségi pártvezérek a hatvanhetes alapon álló koalíciós kormányban helyet foglaltak. De a mai függetlenségi párt nem egységes, megbízhatatlan, cselekvése a pártvezérek szeszélyétől függ, állásfoglalásaiban a hangulat szerint változó, — szóval: mindazon tulajdonságoknak ellenkezője van benne, a melyek a kormánypártot, ezt a rokonszenvetlen, de nem nélkülözhető valamit kvalifikálják. Az új fuzió párt nem jelentené sem a szabadelvű pártnak föltámadását, sem a „hatvanhetesek előnyomulását“, a mit a szélső függetlenségi, mint nemzeti veszedelmet szoktak falra festeni. Programja csak a függetlenségi párt programjából lenne gyurva, egybefogván és kiszedvén abból azt, a mi időrendben leghamarabb valósítható meg, s hozzávéve azt, a miben a koalíciós kormány angazsálta magát, s amit letörleszthetetlen adósságként hagy az ezután jövő kormányokra.

Sikerül-e ennek a fuziónak, ennek a békitésnek munkája? Sikerül-e a ma még egymástól óriási messzeség-

Matild asszony.

Írta: Illés István.

I.

Sohasem jutott volna eszébe férjhez menni, az anyja akarta. Végre maga is beletörődött.

— Jó, jó, nem bánom már — mondta egy napon csendesen — hozzátok azt az embert, vigyen el, csináljon velem amit akar.

Gyorsan hadarva mondta ezeket, azután levetette magát a puha kanapéra s álmodozni kezdett. Félig behunyt szemmel bámulta a nap-sugarakban táncoló porszemeket és nagyot sóhajtott:

— Amit ő akar! Egyáltalában mit nyújthat nekem a házaselet, utálok az embereket, a férfiakat. Brutális vadállat valamennyi. Fel-lázad minden csepp vérem, ha elgondolom, mint jön majd elém szíj s óvárgással az a bizonyos alak s mint zuzza össze egy pillanat alatt a testemet, a lelkemet. De hát mit csináljak? Nem tudok ellene tovább küzdeni. Megmérgezné a lelkemet s ezt kell tennem. Szétfoszlanak a gyönyörű rózsaszínű álmok ...

Felugrott a kerévetről, odaszaladt a leány-szoba sarkában álló kis hófehér szekrényhez s az alsó fiókból elővett egy fotografiát.

Gyönyörű szőkehajú leányfej tűnt elő a képről. A hajfürtök rendezetlenül omlottak alá a teljesen szabadon levő alabástrom fehér vállakra. A nagy, tágira nyitott szemek titkos szerelmi vágyakat tükröztek vissza, az ingerlően pioci szájaeska, ahonnan a legbármányosabb nyelvcske hegye kandikált ki diszkrétén, Phidias

vésőjét megszegyenitette. Ilyen arcú nő csak minden száz esztendőben egy születik.

A fénykép alján vékony, az arc finomságára való kézvonásokkal ez a három szóeska állott:

Drága Matildjának, Helén.

A karton felső részére nagy fekete kereszt volt rajzolva, mellette pedig egy dátum: július 5.

A vergődő leány sokáig bámulta a képet, azután a székre roskadt. Fejét ráhajította a fotografiára és zokogva mondta el titkos fájdalmát.

— Miért hagytál itt, miért hagytál itt? Te asszony vagy már és tudnál tanácsot adni.

II.

Megtartották az esküvőt. A férj olyan volt, mint gondolta Matild. Milyen is lehetett volna más. Ha átkarta a sugár természetét ölelni, Matild elugrott. Kerülte a szeme járását s ha csak lehetett, elmenekült előle.

— Artatlan teremtés — gondolta az újdonsült férj. — Ez mind az esküvő napján történt.

Mikor este egyedül maradtak, megremegett az asszony.

Csibrák dr., a férj, lágy, fuvola hangon beszélt hozzá. Letérdelt előtte, kezébe vette a kezét, csókokkal borította el, végigcsókolta a karját az ujjak hegyétől fel egészen a domboru vállig.

Ő lehunyt szemekkel ült a puha angol bőrpárnékon s erős fantáziával egy lány, édes arcot varázsolt maga elé.

Azután lassan, lassan elhalóan susogni kezdett.

Helén ... édes ...

Az ura, aki lázban égő szemekkel, sóvárgó ajakkal térdelt előtte, csak az édest hallotta. Lágy forróság öntötte el a testét, kéj ömlött a forró levegőjű szobájában. Felugrott, magához ölelte a sikongó asszonyt s csókoltá ott, ahol érte.

— Nem, nem, nem, hagyjon, tiltakozott az fuldokolva, kérem, könyörögve esengek hagyjon.

A férj nem hallgatott rá, még hevesebben szoritotta magához. Összefonódva, dulakodva, lázasan lihegve fordult be a nyitott ajtón a másik szobába.

— Legyen esze, bisz a feleségem Matild — mondta fuldokolva a viadaltól a férj — de az asszonynak nem volt esze.

A harc megint kitört és még erősebben, mint előbb. Az egyik erős rántásnál Csibrák dr. megcsuszott a sima padlón s odavágódott a szoba tulsó sarkába.

A felesége fél kezével az ágy támlájára támaszkodva bámulta a lassan feltápáskodó embert. Összeszorult a torka, nem tudott beszélni.

A férj felállt, megtapogatta a fejét, villogó szemével odapillantott a zilált külsejű asszonyra:

— Maga örült.

Aztán fogta a botját, kalapját és elment hazulról.

ben álló pártok tagjai közül egymáshoz vezetni azokat, akik megértik, hogy a politikai békének, a törvényalkotásnak ez a legközelebbi módja, s mihelyt végleg bizonyossá válik, hogy a függetlenségi párt nem vállalhat kormányzást, az ország érdeke megkívánja a komoly férfiaktól azt a lemondást, amely ezzel a közeledéssel jár? Akár sikerül, akár nem: ennek megteremtésére vállalkozni mindenestre derék, férfias feladat, amelyhez bizonyára minden oldalon szerencsét kívánnak Wlassics Gyulának.

Az osztrák kormányválság. Még össze sem ült a Reichsrath és az állandóan lappangó cseh-német viszálykodás már is kitört. A viszálykodás oka a nemzeti védtörvényjavaslatok, amelyeket a német pártok a tisztán német koronartományokban akarnak csak életbeléptetni. Azokat betérjesztik, a legnagyobb gyorsasággal letárgyalják, határozatokká emeltetik és azután haladéktalanul császári szentesítés alá kerülnek. Bienert ezt a szentesítést a német pártvezetőknek határozottan megígérte. Brass dr. és Vrazek cseh miniszterek ehhez nem járultak hozzá. Híre jár, hogy ők ezt már a miniszterelnök tudomására hozták és biztosra veszik, hogy a cseh miniszterek a legközelebbi minisztertanácson már nem vesznek részt, hanem előzőleg benyújtják formális lemondásukat. A cseh lapok egyértelműleg elítélik a dolgot. Azt hiszik, hogy Bienert az egész kormány lemondását fogja az uralkodó elé terjeszteni, az uralkodó azonban nem fogja a lemondást elfogadni, illetőleg, ha el is fogadja, újból Bienertet bizza meg a kabinetalakítással.

A cár és az olasz király találkozása. Rómából jelentik: Itt azt hiszik, hogy a cár a nápolyi kikötőben levő Baia-ben fog az olasz királlyal találkozni. Az orosz rendőrség — mint máskor is — ezándékosan titkolja az utolsó pillanatig az utazás irányát. Mult éjjel nagyobb számú karabélyos utazott el Baia-be. A király valószínűleg automobilon utazik Rómából Baia-be és onnan hadihajón megy a cárral Messinába.

III.

Harmadnapra Matild asszony a Budapest-felé robogó gyorsvonaton ült. Egyedül volt csak a szakaszban. Odatámaszkodott az ablakhoz s bámulta a gyorsan tova tűnő táviróoszlopokat.

Menekült a kis városból Pestre. Otthon majdnem megfojtották a gondolatai. Smost már csak egy pár perc választotta el az úgő életűfővároستól. Örült, hogy elszántan cselekedett.

A legforgalmasabb szállóban vett lakást s élt napról-napra még cél nélkül.

A drága Helén aroképét ott szorongatta a zsebében s mikor végig ment a hullámzó utcákon, folyton kereste a hasonló arokat. De mind-mind más volt és ő már közel volt a kétségbeeséshez.

Az aszfaltbetyárokat könnyen lerázta, pedig hány és hány legény vetette magát a formás termetű asszony után.

Lázás sietséggel szökött be ilyenkor egy közeli üzletbe, vagy bérkocsiba.

Sokszor napokig bolyongott, kergette a vére, közel volt a megőrüléshez s nem fordulhatott senkihez — aki segíthetett volna rajta.

IV.

Egy napon aztán forduló ponthoz ért a sorsa.

Találkozott egy földijével, Demeter Bélával. Daliás férfi volt Demeter, aki dacára annak, hogy még alig mulott 28 esztendő, már neves fővárosi fiakális volt. Az asszony úgy emlékezett, hogy a tánciskolában ez a Demeter, mint pelyhes állu diák, udvarolt neki, aztán egyszerre csak eltűnt a városból s azóta nem gon-

Az új alelnökök.

A képviselőház ülése.

Fővárosi tudósítónktól.

Budapest, október 14.

A képviselőház ma megválasztotta az új alelnököket és jegyzőket. Nagy többséggel *Batthyányi Tivadar* gróf és *Mérey Lajos* függetlenségi képviselők lettek az alelnökök, jegyzőkké pedig *Benedek Jánost*, *Rajsz Aladárt*, *Szmrecsány Györgyöt* és *Thoroczkay Miklós* gróft választották. Érdekes vita volt az ülés elején az osztrák vámtarifa-emelés elleni akció ügyében, amelyről *Kossuth Ferenc* erélyes hangú beszédet mondott. Végül elhatározták, hogy a legközelebbi ülést kedden tartják.

Részletes tudósításunk itt következik:

(Széll betegsége.)

Az ülést féltizenegy órakor nyitja meg *Iusth Gyula* elnök. Az elnöki bejelentések során meglepő szavakkal emlékezik meg *Széll Kálmán* betegségről s jelenti, hogy *Széll Kálmán* összeférhetlenségi ügyében az e hó 19-ére megállapított jury kisorsolása, a betegségre való tekintettel, későbbre halasztott. (Élénk helyeslés.)

(Védekezés Ausztria ellen.)

Napirend szerint *Lázár Pál* megindokolja a minap benyújtott indítványát az osztrák harci tarifák elleni védekezés tárgyában.

Lázár Pál: Ausztriz tarifadijszabásában a magyar kivitel egyes relációkban érzékenyen sújtja. Épen ezért indítványozza, hogy a képviselőház utasítsa a kereskedelmi minisztert, hogy az osztrák harci tarifákkal szemben minden eszközt megragadjon a magyar kivitel megvédelmezésére, illetőleg az osztrák támadás visszaverésére és megtorlására. (Helyeslés.) *Kossuth Ferenc* nem engedte meg, hogy a déli vasut magyar vonalain a tarifa emeltessék s bizik a kereskedelemügyi miniszter erélyében, hogy a tarifa emelését a déli vasut osztrák vonalain sem engedi meg a magyar kivitelnél. Szakszerűen foglalkozik a különböző vasutirányok tarifáival, melyek mind hátrányosak a magyar kivitelre nézve. Ha Ausztria ellenünk felvette már a harcot, feltétlenül szükséges, hogy mi a gazdasági önállósággal feleljünk. (Élénk helyeslés.)

dolt rá. De most úgy találta, hogy nagyon szemre való férfi lett ebből a Demeterből. Ez is megismerte s csodálkozva szólította meg:

— Maga az, Matild asszony? Parden, maga az, szép doktorné?

Demeter az újságokból értesült a nászról. A beszélgetés mihamar Matild férjére terelődött, aki Demeternek iskolatársa volt.

— Hol az ura? — kérdezte.

— Nincs itt.

— Csak nem azt akarja mondani, hogy nincs magával Budapesten.

— De azt.

— Az istenért, mi történt hát.

— Matild, a leány-asszony kacagva felelt: — Tudja, modernül csináltuk. Már széjjel mentünk.

V.

Hogyan, hogyan nem, másnap, harmadnap újra találkoztak Matild és Demeter. És Matild asszony már nem találta olyan utálatosnak a férfiakat...

Csibrák doktor két hét múlva talált rá a feleségére. Komoly szándéka volt elválni a különös asszonykától, de amikor ez sirva borult a nyakába és szerelméről biztosította, nem tudott ellentállni s mindent megbocsájtott. A Demeterrel való találkozásokról persze nem tudott semmit.

Csibrák hazavitte szerelmes, odaadó asszonyát, aki csodálatosan megváltozott, szerelmes lett és engedelmes, hű és jó asszony maradt, egész a sirig.

Mikor a leány asszonnyá válik, ilyen különös dolgok eshetnek meg...

(Kossuth Ferenc beszéde.)

Kossuth Ferenc: Nincs abban a helyzetben, hogy érdemleges választ adhaason az indítványozónak. Szükségesnek tartja azonban, hogy néhány megjegyzést tegyen. Ausztria tarifaharca nem találta készületlenül. Csak egy igazságot merit a dologból, hogy mennyire szüksége van ennek az országnak a gazdasági önállóságra. (Hosszantartó lelkes éljenzés és taps.)

Felkiáltások: Az alkotmánypárt hallgat Nekik nem kell a gazdas Ausztriával szemben sem tartanak velünk!

Andrássy Gyula gróf belügyminiszter: Ne tanítsanak hazafiságra bennünket!

Zachariás János: Szükségük van rá!

Kossuth Ferenc: Ameddig az ügyek élén marad, nem lesz szüksége utasításra s ha Ausztria el akarja érni azt, hogy Magyarország önálló legyen gazdaságilag, akkor csak folytassa a harcat tovább. (Élénk helyeslés és taps.)

Lázár Pál: *Kossuth Ferenc* szavai következtében eláll attól, hogy indítványa napirendre tűzessék.

Kossuth Ferenc rövid válaszában kifejti, ha tényleg napirendre tűzetett volna az indítvány, ez úgy tűnt volna fel, mintha nem lenne iránta még saját pártjában sem bizalom. (Helyeslés)

Ezután *Lázár Pál* a gazdasági bizottság jelentéseit terjeszti be a szolgálati szabályzat és a vele kapcsolatos ügyrendek elkészítéséért való külön tiszteletdíj tárgyában. Beterjeszti továbbá a gazdasági bizottság jelentését a képviselőháznak 1909. évi január—december havi költségvetéséről.

(Alelnök-választás.)

Napirend szerint a két alelnök megválasztása következett. A szavazásnál a néppárt teljesen távol maradt, ellentétben az alkotmánypárttal, mely ma szép számban van képviselve.

Szavazás után a jegyzők összeszámlálják a beadott szavazatokat, majd nagy figyelem közepette az elnök az eredményt olvassa fel.

Beadatott összesen 166 szavazat. Ebből *Batthyány Tivadar* gróf 163, *Mérey Lajos* 156, *Inkey József* báró 8, *Sümegi Vilmos* és *Farkasházy Zsigmondra* 1—1 szavazat esett. Eszerint *Batthyány Tivadar* gróf és *Mérey Lajos* a képviselőház alelnökeivé választották meg. A szavazás eredményét a Ház nagy éljenzéssel fogadja.

Öt pernyi szünet után a négy jegyző megválasztására került a sor. A szavazás után az elnök kihirdeti az eredményt. Jegyzőkké választották: *Benedek János* 112, *Rajsz Aladár* 111, *Szmrecsányi György* 108 és *Thoroczkay Miklós* 107 szavazattal. Az eredményt öfélése tudomására hozzák.

Batthyány Tivadar gróf mély köszönetet mond megválasztásáért.

(Vita a következő ülésről.)

Elnök javasolja, hogy a Ház legközelebbi ülését október 19-én, kedden tartsa és a napirendre a földadó bizottság tagjainak választását tűzzék ki.

Nagy György indítványozza, hogy a Ház holnap tartson ülést és a bankbizottság jelentését tárgyalja.

Hock János: Taktikai szempontból nem tartaná helyesnek, ha a Ház már most törésrevinné a dolgot a bankügyben való végleges állásfoglalásra. Amíg remény és lehetőség van, hogy a többség kívánságai a korona hozzájárulásával érvényesüljenek, nem lenne helyénvaló a lehetőségnek idő előtti elvágása.

A Ház ezután az elnök javaslatát fogadta el, mire az ülés véget ért.

EGYESÜLETI ÉLET.

(*) Az aradi korcsolyázó egyesületnek ma délutánra összehívott közgyűlését, miután a tagok nem jelentek meg határozatképes számban, f. évi október 21-ére, csütörtök délután hat órára halasztották; a közgyűlés ekkor a tagok számára való tekintet nélkül határozatképes lesz. Az elnökség.

(*) Az aradi fotoklub választmánya f. hó 15-én d. u. 5 és fél órakor a Központi kávéházban választmányi ülést tart, melyre a választmány tagjait ez uton is meghívja *Lukácsy Lajos* elnök.

A lengyelek aradi látogatása.

Ismeretlen részletek. — Magyar küldöttség Lengyelországban.

A hagyományos osztrák-szellem, amely évszázadok óta ádáz gyűlölettel tör ellenünk s a legkisebb alkalmat se szalasztja el ártó szándékának megnyilatkoztatására, a lengyel küldöttségnek Magyarországra jövele alkalmával is megnyilatkozott. A megfizetett lengbergi német és lengyel sajtóban addig hangoskodtak azzal a neveléses rágalommal, hogy a legutóbbi budapesti orvoskongresszuson sérelem esett a lengyeleken, míg csak a lengyel küldöttség, felülve a rosszakaró támadásoknak, felére nem redukálódott. A budapesti orvosgyűléslet annak idején a hírlapok útján nyilatkozatot tett közzé, hogy hiszen első sorban a lengyel nemzet földarabolói, az osztrák, német és porosz birodalmak orvosdelegáltjai, a többi nemzet orvosainak csatlakozásával tiltakoztak az ellen, hogy a lengyelek, mint önálló nemzet, képviseltesék magukat a kongresszuson. Nagy György dr. képviselő annak idején levélben értesítette lengyel testvéreinket, hogy itt sérelemről szó sem lehet s három héttig csakugyan szünetelt is az agitáció. Am, amikor híre ment, hogy a lengbergiek mégis eljönnek az aradi vértanu-ünnepre, a lengbergi sajtó megint elkezdett agitálni, hogy addig senki se vegyen részt a küldöttségben, míg csak a magyarok elégtételt nem adnak a lengyel orvosoknak. Ennek a határtalan, rosszakaratu agitációnak volt a következménye, hogy a jelentkezők közül mintegy nyolcvanvan visszaleptek. Ezek között volt több lengbergi városi tanácsos.

Az ugyanez jelentkező Adám dr., Glombinszki és Buzek lengyel tartományi képviselők visszatartására pedig a következő ügyes dolgot eszelte ki az osztrák agyafurtság. Néhai Potoczky tartományi főnök gyilkosának, Szczinszky ruthén diáknak pártja kérelmére épen október 6-ára tűzték napirendre a fontos ruthén-kérdést, a lengbergi ruthén egyetem fölállításának kérdését, a mit a lengyelek persze elleneznek.

A városi tanácsosok és több előkelő ember otthon maradásához az a körülmény is hozzájárult, hogy Bilinszky pénzügy- és Dulembe földművelésügyi miniszterek október 5-én Lengbergbe érkeztek s így hivatalból tartották vissza őket a küldöttségben való részvételtől.

Am a lengyel orvosok által annyira hangosított elégtételt megadták a megcsappant lengyel küldöttségnek azok a színmagyar városok, ahol vendégeink megfordultak. Ezek a városok szinte vetélkedtek egymással abban, hogy lengyel testvéreinket minél lelkesebben fogadjassák. Sátoraljaújhely, Miskolc, Hatvan, Szolnok, Arad, Debrecen és Budapest közönségesen csakugyan ki is tett magáért a vendégek meleg fogadásában. De különösen a Szolnokon töltött idő lesz emlékezetes a lengyeleknek, ahová a vonat éjjel félúzenkettőkor érkezett meg. A késő éjjeli órákban is az egész város intelligenciája künn szorongott a pályaudvaron s az állomás közvetlen közelében levő Kossuth-szálló nagytermében fényes lakomával tisztelték meg a vendégeket. Bár Szolnokon csak másfél óra hosszat kellett várakozniuk, a lengyelek bemutatták nemzeti táncukat, a hatvanas években nálunk is annyira divatos nagy mazurka-polkát.

A küldöttségben a tipikus lengyel férfiakon kívül több hölgy és leány is részt vett nemzeti viselkedésben. Közülök különösen kivált a 16 éves Radalkowska Vanda, egy jómódu lengyel földbirtokos leánya, akit valóságos ünnepek színpontjára hoztak. A küldöttséget Gérics Sándor, Lengberg városi tanácsos vezette. A hatalmas természetű öreg ur részt vett az 1863. évi szabadságharcban, melynek leverése után az oroszok elfogták és Szibériába száműzték, ahol öt évet töltött nehéz várfogságban. Kivüle a küldöttségi tagok közül ketten vettek részt az 1863. évi véres csatában. Rokonszenves és ismert alakja a küldöttségnek Stamirowszky Tádé, a lengbergi gazdasági akadémia lelkes igazgatója, aki annak idején Nagyváradon végezte tanulmányait.

A küldöttség női tagjai közt volt egy magyarországi származású leány is: roffi Borbély Karolina, férjezett Jasinska Gyuláné, ki ritka lelkesedéssel és kitartással vett részt a lengbergi lengyel-magyar klub megalapításában.

A klub tagjainak száma 410 és részükre hetenként háromszor tart magyar nyelvű előadást Jasinskáné. A felnőtt férfiak, leányok és asszonyok szép haladást tettek a magyar tanfolyamon. Aradon elhatározták, hogy az aradiak viszont lengyelül fognak megtanulni. A lengbergiek meghívták a magyarokat a grümföldi csatának 1910. június 14-én bekövetkező 400-ik évfordulója alkalmából rendezendő ünnepségre. 1510 június 14-én verték ugyanis tönkre a lengyelek a híres porosz lovagrendet. A fényesnek ígérkező emlékünnepet Krakóban fogják megtartani és azon képviseltesni fogja magát az egyetemi ifjuság, továbbá Budapest, Hatvan, Szolnok, Arad és Debrecen városok polgársága, valamint számos egyesület és testület.

(M—G)

Wlassics kormányt alakít?

Átmeneti kabinet kinevezése.

Távirati tudósítás.

Arad, október 14

A válság mai napja egy érdekes és igen komolynak látszó tervről hozott híreket. Arról van szó, illetve már napok óta arról folynak komoly tanácskozások, hogy Wlassics Gyula volt szabadelpvüparti miniszter és jelenlegi közigazgatási bírósági elnök vezetése alatt egy átmeneti minisztériumot készülnék alakítani, amely átveve az ügyek vezetését a Wekerle-kormánytól, elnapolná a Ház üléseit és megkezdené a tárgyalásokat egy végleges kormány alakítására. Ezt a tervet összefüggésbe hozzák a hatvanhetesek és a mérsékelt függetlenségi fuziójának hírével. Tény az, hogy úgy Wekerléék, mint Kossuth és Apponyi komolyan foglalkoznak egy Wlassics-féle tárgyalási kabinet eszméjével, mely — értesülésünk szerint — eddig csupán Wlassics ellenállásán akadt meg.

Részletes tudósításunk a politikai eseményekről itt következik:

Wlassics küldetése.

Nagy felűnést keltett ma délelőtt a képviselőházban, hogy Wlassics Gyula volt kultuszminiszter, a közigazgatási bíróság elnöke és miniszterelnöki fogadószobájában felkereste Wekerle Sándort és vele, majd később Kossuth, Apponyi és Andrássy miniszterekkel hosszasan tanácskozott. A képviselők eleinte úgy híresztelték, hogy Wlassics egy speciális közigazgatási ügyről tárgyalt a miniszterekkel, míg a vérmesebbek már arról beszéltek, hogy Wlassicsal egy esetleges nemzeti ellenállásról tárgyalnak a kabinet tagjai. Később azonban mind határozottabban beszéltek, hogy Wlassics van kiszemelve az új átmeneti kabinet élére, melynek az volna célja, hogy a mai kormány véglegesen elhagyhassa helyét és az új kormány királyi kéziratával elnapolva a Ház üléseit, megkezdje a tárgyalásokat a pártokkal egy végleges kormány alakítására.

A kormány környezetéből ugyanis azt állítják, hogy miután egyrészt a pártok között nem tud létrejönni semmiféle megegyezés, másrészt pedig Bécs még merevebben elzárkózik minden magyar kívánság elől, a kibontakozásnak a mai kormány mellett semmi reménye sincs. Épen ezért egészen bizonyosra veszik, hogy Wekerle Sándor legközelebbi audienciáján már

megtörténik a kormány felmentése és azután a király, talán minden audienciázás mellőzésével, kinevezi az új kormányt. Ennek az új kormánynak, mely egyelőre tárgyaló kabinet jellegével bírna, elnökeül Láng Lajost is emlegették, aki tegnap este a miniszterelnökségen másfél óra hosszat tárgyalt Wekerle Sándorral. Ez az új kormány azzal a feladattal jönne, hogy a hatvanhetesek koncentrációját megvalósítsa és azután helyét olyan kormányra adja át, amely ezen az alapon új választásokon igyekszik többséget szerezni. Ugyanígy küldetéssel emlegették Dessewffy Aurél grófit is, a főrendiház elnökét, aki szintén tárgyalt Wekerlével.

Wlassics nyilatkozatai.

Wlassics és a miniszterek tanácskozása délután egy órakor ért véget. Ekkor Wlassics a hozzá fordult újságíróknak ezeket mondta:

— A válságról tanácskoztunk, de többet nem mondhatok.

A kormányhoz közelálló, megbízható forrásból az eddigi tárgyalások eredményéről a következőket jelentik:

A pártvezérek napok óta már ismételt tanácskoztak a közigazgatási bíróság elnökével és e tárgyalásokban egy rövid, átmeneti jellegű kormány alakításáról volt szó, Wlassics Gyula elnöklése alatt. Az alakítandó kormány nem volna parlamenten kívüli színezetű. Maga Wlassics erre vonatkozólag így nyilatkozott:

— Parlamenten kívüli kormányzásról az én nevemmel kapcsolatban szó sem lehet. Ellenkezőleg: a tervek vett új kormány bemutatkoznék a képviselőházban és megszabott feladatainak teljesítésében a parlament mai pártjaira támaszkodnék, amelytől indennitást is kérne. Az volna ennek a kormánynak tulajdonképeni feladata, hogy közvetítse a tárgyalásokat egyfelől a pártok, másfelől a király között a válság végleges megoldására vonatkozólag.

A tárgyalások eddig még nem vezettek eredményre, mert a jelenlegi körülmények között Wlassics még vonakodik a neki szánt szerep betöltésére.

A P. Ll. munkatársa ma este beszélgetést folytatott Wlassics Gyulával, aki a következő érdekes kijelentéseket tette:

— Már régebb idő óta fordultak hozzám azzal a kéréssel, hogy vállaljam magamra egy olyan kabinet alakítását, melynek célja a végleges kabinetalakítás előkészítése. Ugynevezett tárgyalási minisztérium lenne ez, azzal a kimondott parlamentáris jelleggel, mely nélkül kormányalakítás személyemmel kapcsolatban nem is képzelhető. Ama látogatás folyamán, melyet Wekerle Sándor tegnap hivatalomban tett, megállapodtunk, hogy ma délelőtt a Házban Kossuth, Apponyi és Andrássy miniszterekkel együtt értekezletre gyűlünk össze. Az értekezlet csakugyan megvolt, anélkül, hogy a többszörsen hozzám intézett kérelemre igenlő választ adtam volna. Az akadályt részről nem elvi okok képezik; én ezt a megbízást igen szépnek tartom. Hogy mégis visszautasítottam a Kossuth és Apponyi által is megismé-

telt kérelmet, dacára annak, hogy a Kossuth és Apponyi mögött levő párt támogatása is bizonyosnak látszik, ez azért történt, mivel nem vágyom arra, hogy a jelenlegi politikai életben részt vegyek.

Arra a kérdésre, vajjon ez a tagadó válasz véglegesnek tekinthető, Wlassics ezeket mondta:

— Ismétlem, hogy a hozzám intézett kérelem nem felel meg kívánságomnak. A megbízatás igen megtisztelő lenne és hogy ezzel éppen hozám fordultak, azt annak a népszerűségnek tulajdonítom, melyet — úgy hiszem — működésemmel kivívtam magamnak, de mindezek dacára sem határozhatom el magam jelenlegi állásom elhagyására.

Egy másik kérdésre, mely a hatvanhetesek egyesítéséről szólt, Wlassics így nyilatkozott:

— En beszéltem ugyan ma többször is Andrássyval, akivel az utcán is találkoztam, de Tisza Istvánnal, aki most Budapesten van, ma nem találkoztam. Az ó-szabadelvüekről különben a jelenlegi akcióban szó sincsen.

Hatvanhetes kormány?

Wlassics küldetése mellett ma legkönyebben azokat a híreket tárgyalták, melyek egy állítólagos hatvanhetes kormány alakítására vonatkoznak. E hírek vagy tiszta 67-es kormányt emlegetnek, vagy olyant, amelyben a függetlenségi pártnak mérsékelt elemei is képviselve volnának. Az előbbi esetben Andrássy Gyula grófot emlegetik miniszterelnöknek. Az utóbbi eshetőség akkor állana elő, ha Kossuth nyíltan szakítana a Justh-csoporttal, kitessékelné őket pártjából és az így megkisebbedett függetlenségi párt fuzióban vagy blokkban egyesülne az alkotmánypárttal, esetleg a volt szabadelvűpárttal is.

Justh Gyula ma délben erre vonatkozólag így nyilatkozott:

— Azon kezdem, hogy Justh-csoport nincs. Van függetlenségi és 48-as párt, amely egységes és amely szilárdan kitart programja mellett. Magától értetődik, hogy a hatvanhetes sajtó valamennyi híresztelésével nem foglalkozhatok; nem vagyok én cáfoló gép. Ha erre adnám a fejemet, egyéb dolgom se lenne, mint folyton azt mondani: ez is hazugság, az is hazugság, amaz is, mi megyünk a magunk utján, amely az a függetlenségi és negyvennyolcas párt útja.

A bécsi sajtó egyértelműen Andrássy Gyula grófnak szánja a miniszterelnökséget. A „Vaterland” mai vezércikkében, amelynek szerzőjét egy a függetlenségi pártból nemrég kivált férfiuban sejtik, azt írja, hogy a függetlenségi párt teljesen szét van robbantva. A „Reichspost”, utalva a felség által Andrássy-nak már megadott katonai kedvezményekre, Andrássy grófot Kossuth grófnak címezi és siránkozik a hadsereg bekövetkezendő desorganizációján. Csak azért, írja, hogy megmentsek a színleges 67-esek uralmát, bontják meg a hadsereg egységét. A cikk tele van durva támadásokkal a magyar pártokkal szemben.

Kikből válogatná össze kabinetje tagjait Andrássy, az ma még bizonytalan. A névsor összeállítva még nincs, mert még nincs biztosítva az ó-szabadelvüek hozzájárulása a kibontakozásnak Andrássy által proponált módjához. Az ó-szabadelvüek csatlakozása állítólag Hieronymi Károly ellentállásán tört meg. Hieronymi és az ó-szabadelvüeknek egy jelentős részben a választójog kérdésében mereven

szembehelyezkedett Tisza István gróffal, illetve Andrássy Gyula gróf pluralisával. Ez az oka, hogy a kabinetiroda tegnap levelet intézett Csáky Albin grófhhoz, megkérdezően tőle, hogy egészségi állapota megengedi-e, hogy szombaton a felség előtt kihallgatáson jelentkezék. Rája kívánja bizni a felség, hogy a szabadelvű tábor egyesítését megkísérelje s rábirja Andrássy kibontakozási tervének akceptálására.

Kristóffy József és Vörös László.

Bécsből jelentik: Az itteni lapok egyértelműleg arról a nagy hivatásról írnak, mely a magyar válságban Kristóffy Józsefre vár. Kristóffy bir szerint királyi meghívást kíván kieszközölni és bécsi protektorai mindent elkövetnek, hogy mielőbb a felség elé jusson.

Ugyancsak bécsi jelentés szerint ő felsége tegnap délután hosszabb kihallgatáson fogadta Vörös László volt minisztert.

Tudósítónk e hírrel kapcsolatban jelenti, hogy a felség az utóbbi napokban igen sok magyar kitűnőséget fogadott azok közül, akik elvonultak máig az aktív politika irányításától.

A pártok hangulata.

A függetlenségi pártkörben, ahol ma este igen kevés képviselő volt fenn, nem valami kedvezően fogadták a Wlassics-féle tervről szóló híreket és nem is biznak abban, hogy a terv keresztülvihető volna. Ha ez a vállalkozás — mondották — arra akarna szolgálni, hogy a függetlenségi pártban szakadást idézzon elő, úgy a Justh-csoport meg van győződve, hogy a függetlenségi párt zöme ez esetben nem követné Kossuthot, hanem Justh mögé tömörülne.

Különben Justh kijelentette, hogy holnap hazautazik, mire egy képviselő megjegyezte:

— Mégis jó volna kegyelmes uram, ha ilyen fontos napokban Budapesten maradnál!

— Justh így válaszolt:

— Kossuth úgy sem közöl velünk semmit, hát minek töltsek itt az időt!

Az alkotmánypártban ezzel szemben igen kedvezően ítélték meg a Wlassics féle tervet és annak sikert is jósolnak. Sok alkotmánypárti képviselő biztosra veszi, hogy Wlassics lesz a miniszterelnök, aki hivatta lesz, hogy a végleges megoldást előmozdítsa.

SPORT.

+ Az Aradi Atlétikai Klub házi atlétikai viada a. A vasárnapról elmaradt házi atlétikai viadalát vasárnap délután fél három órakor tartja meg az Aradi Atlétikai Klub Török Gábor utcai sporttelepén. A viadal programja a következő: 1. 100 yardos síkfutás. 2. Magasugrás. 3. Súlydobás — helyből magasugrás — helyből távolugrás összetett verseny. 4. Diszkoszvetés. 5. Kalapács hejítés. 6. 120 yardos gátfutás. 7. Egy negyed angol mérföldes síkfutás. 8. Egy angol mérföldes gyaloglás. A viadalon előreláthatólag részt vesznek a klub összes működő atlétái, ami előreláthatólag érdekességet fog kölcsönözni a versenynek. A viadal 40 filléres tribünjeggyel tekinthető meg. Deák jegy 20 fillér.

+ Sportlap Aradon. Az Aradi Atlétikai Klub Arad, a délvidek fejlett sportjára való tekintettel a legközelebbi napokban egy sportlap megjelentetésével fogja szaporítani az aradi sajtó irodalmát.

+ Vivósport. Az Aradi Atlétikai Klub ez uton is tudatja tagjaival, hogy vivókurzusa Maione Vince vivómester vezetésével a hó 15 én azaz pénteken, további intézkedésig a Fehér Kereszt szálloda nagytermében I. emelet, kezdetét veszi. A vivókurzus hat óra terjed. Részvételi díj havi 7 korona. A vivóórák fentemített helyiségben minden hétfő, szerda és pénteki napon fél hét órakor kezdődnek s fél kilenc óráig tartanak. Ruhák és felszerelések

elhelyezésére megfelelő öltözék helyiség áll a tagok rendelkezésére. A vivótanfolyamon való részvételre folytatólagos jelentkezéseket elfogad a klub titkára.

Haverda Mária bankárjánál

Beszélgetés Klein Pál Lipóttal.

Fővárosi tudósítónktól.

Arad, október 14

Az utóbbi idők legszenzációsabb drámája: a szabadkai gyilkosság négy embert sodort lakatontulra. Akit a véres színjáték finanszírozójának tartott a nyomozat és vizsgálat, Haverda Mária bankárja, Klein Pál Lipót, tegnap este szabadult a vizsgálati fogságból. A vádtanács nyitotta ki előtte az ajtót. Haverda Mária bankárjára Budapesten a Váci körút 22. alatti lakásban egy asszony és négy gyermek várt közel fél esztendő óta.

Klein ma egy hírlapíró előtt így szólt a nagy drámában reátukmált szerepről:

— Négy évvel ezelőtt ismerkedtem meg — mondá — Haverda Máriával, ki akkor Jarmatzky Sándor főjegyző felesége volt. A társaság másik két tagját: Vojthát, Jánossyt nem ismerem. Jarmatzkynét egy ügynök vezette hozzám azzal, hogy a szép asszonynak kiürült a bugyellárisa. Üzleti összeköttetésbe léptünk. Én kölcsönt adtam neki havi háromszáz korona járadék alakjában, amelynek ellenében Jarmatzkyné reám engedélyezte a Haverda Boldizsár féle jussból reá eső örökrész egy hányadát.

— Hogy került ön ebbe a rémdrámába?

— Április 19-én, mikor a gyilkosság történt, nekem küldött értesítést a halálesetről Haverda Mária szabadkai fiskálisa azzal a kérelemmel, hogy kísérjem le a temetésre az asszonyt. De minthogy nem találtam Haverda Máriát, magam utaztam le Szabadkára, hol látva, hogy nekem semmi dolgom nincs, még aznap visszatértem Budapestre. Kiskőrösön meglepetésemre felszállott a vonatra Haverda Mária, ki közben értesülve a halálesetről, automobilon igyekezett Szabdkára. Utközben a gépe elromlott s emiatt felszállott a vonatra, hogy visszatér Pestre. Ekkor kölcsönöztem neki negyven koronát, mert nem volt pénze, azzal, hogy tüstént szálljon le a vonatról és menjen a legközelebbi gyorssal Szabdkára. Ezt a negyven koronát igen sokszor felhánytorgatta ellenem a vád és azt is, hogy igen különös a kiskőrösi találkozás. Pedig igen egyszerű a dolog, mert én igazán nem járhatok külön vonaton, ami az ilyen véletlent kizárná.

— Hogy történt a letartóztatása?

— Jánossy mondott valami, olyast, hogy én alibi tanuk szerzését vállaltam de ezt a vállomását visszavonta tizszer. Nem is szembesítették soha senkivel öt havi fogságom alatt. Ártatlanul raboskodtam majdnem félesztendőt, melynek koldusa leszek mindörökre. Csödbe juttatott a rabság, megölt lelkiileg, anyagilag.

— Ön jól ismerte Haverda Máriát... Hogy oldja meg hát ezt a bonyodalmas rejtélyt? Milyennek látja ez asszony szerepét a szabadkai gyilkosságban?

— A vesébbe, uram, nem látok. Tudója nem vagyok a dolognak és így nehéz a válszom, mert előttem ilyen ötletéről sohasem szólt Haverda Mária. De ő legjobb hitem szerint, csak könnyelmű asszony, aki nem tudta soha, hogy mi a garas, mi a százas bankó — már pedig ilyen rémes büntetést nem a könnyelműség szokott elkövetni, hanem a beteg elvetemültség. Ismétlem, nem tudok semmit — én így látok ebben az ügyben, de tévedhetek.

Ezeket mondotta Haverda Mária bankárja.

A vádtanács előszobájában Haverda Mária beszélgetett a védőjével, Bródy Ernő dr. országgyűlési képviselővel. Emlékezete visszaállt a multba:

— Lássá, kedves védőm, ilyen az élet! Tudja-e, mikor jártam én itt ebben a törvényszéki épületben először? Az alapkövetétel díszes ünnepség volt és az édesapám hozott el ide a fehérruhás leánykák csapatába, a kik aféle koszorúslányok voltunk az ünnepségen. Akkor fehérruhás lányka voltam, most meg ártatlanul felbujtó, sőt legúj bban bünsegéd. Szép karrier, ugy-e?

Kivégzett forradalmi vezér.

Véres tüntetések. — Megtorlás Ferrer haláláért.

Távirati tudósítás.

Arad, október 14.

Ferrernek, a kiváló forradalmi vezérnek kivégzése forrongásba hozta nemcsak Spanyolországnak, de szinte egész Nyugateurópának munkásvilágát. Olaszországban, Franciaországban, Triesztben népgyűlések, tüntetések, sztrájkokkal tiltakoznak a spanyol reakció ellen.

Mai távirataink ezek:

Ferrer utolsó órái.

Madrid, október 14. Kedden este nyolc órakor értesítették Ferrert arról, hogy a király a halálos ítéletet megerősítette. Ferrer a hirt nyugodtan fogadta és engedelmet kért rá, hogy védőjével beszélhessen. A védő megérkezéséig Ferrer idejét írással töltötte el. Mikor Galceran százados belépett a cellába, az elítélten mély megindulás vett erőt. Ferrer hosszasan értekezett védőjével. Már reggel 5 óra 30 perckor csapatok érkeztek a Montjuich erődhez és az erődön kívül foglaltak állást. A magasabb helyeket a csapatok erősen megszállották, mint-hogy egyáltalán minden óvintézkedést megtettek, hogy az esetleges tüntetéseket megakadályozzák.

Ferrer utolsó óráiról még a következőket jelentik Madridból:

Amidőn a kivégzés előtt a lelkész megjelent Ferrer cellájában, az elítélt így szólt:

— Már itt az ideje, hogy meghaljak?

Midőn a lelkész igenlőleg válaszolt, Ferrer otthagyta a papot és nyugodt lépésekkel ment a vár mellett elterülő kivégzési helyre; utközben pár jelenlevő ismerősét pillantotta meg, a kiket üdvözölt. A midőn a kivégzési helyre ért, védőjét kétszer megcsókolta, karjait összefonta és a legnagyobb nyugalommal várta a halált hozó golyót. Egy golyó a gégején ment keresztül, három másik a fejébe furdott.

Kivégzés előtt a pap még egyszer hozzá ment.

— Hagyjon engem békében — szólt rá Ferrer. — Nekem vannak elveim, azokat épp úgy védem, mint maga a magáét. Ha valamit akar beszélni, szívesen állok rendelkezésére, de ne zaklasson vallási dolgokkal. Amidőn a halálos ítéletet kihírdették, Ferrer az ügyész felé fordulva így szólt:

— Tisztelet annak, akit illet. Engem agyon lőnek. Jó! De majd magukat is utól fogja érni a halál.

Ferrer levele.

Berlinből táviratozzák: A *Corriera della Sera* Ferrernek egy levelét közli, amelyet Ferrer egyik bolognai barátjához intézett. A levél így szól:

Kedves barátom!

Tegnapelőtt befejezte a bíróság pöröm aktáinak felolvasását. Nincs semmi bizonyíték ellenem.

A törvényszék kihallgatta az összes kataloniai letartóztatottakat — körülbelül kétezer embert — és mindenkitől megkérdezte, kaptak-e tőlem pénzt, vagy utasítást. Igenlő választ

egyik sem adott. Senkisémet tudott ellenem terhelően vallani. A rendőrség kétszer tartott nálam házkutatást. Az első augusztus 11-én volt, tizenkét óra hosszáig tartott és huszonkét rendőr vett benne részt. A másik augusztus 27-én kezdődött és három napig tartott. Az egész házamat felforgaták, de semmit sem találtak. Amidőn a vizsgálóbíró belátta, hogy semmit sem találnak, Ugoti dr. ügyészhez fordult, — aki annak idején kijelentette, hogy én voltam a barcelónai forradalom egyik vezére — és felszólította, hogy állításait bizonyítsa be. Ugoti dr. kijelentette, hogy ezt nem tudja, állításait csak a közvélemény hatása alatt tette.

Ugyebár ez a botrányos eset teljesen meggyőz mindenkit ártatlanságomról és arról, hogy fel kellene menteni engem. De nagyon félek, hogy a közvélemény ellenem fordul, mert a klerikális sajtónak ellenem mindent meg szabad írni, míg a liberális sajtó semmit sem mondhat védelmemre.

Midőn ezt a levelet írom, értesülök arról, hogy a vizsgálóbíró megtagadta védőmnek azt a kérelmét, hogy könyveim közül több olyan kötetet adjon ki neki, amelyek mellett szól. Ezt azzal az indoklással tagadta meg, hogy könyveim konfiskálva vannak, tehát nem adhatja ki.

Tisztelő híved
Francesco Ferrer.

Ferrer védőjének a nyilatkozata.

Egy Cerberén, a francia—spanyol határon feladott távirat a következőket jelenti: Ferrer az elébe terjesztett listából Galceran századost választotta magának védőül. A védő a védencével történt szörnyűséget következőleg jellemzi: Ebben a pörben teljes erővel nyilatkozik meg a háttérben lappangó reakcionáriusok gyűlölködése, melyet a konzervatívoknak az a csoportja szít, amely magát ebben az országban a rend képviselőjének mondja. Ferrer üldözésével csak el akarják terelni a figyelmet saját gyávaságukról, melyet a nagy események alkalmával tanúsítottak. A gyűlölködés mérges légköre veszi körül ezt az egész tárgyalást.

A védő ezután bátran és minden tartózkodás nélkül jellemezte azt az eljárást, amellyel, hogy Ferrert eltehessék láb alól, egy-kettőre megindították a haditörvényszéki eljárást és megvádolták olyan tényekkel, melyeknek a vádjai alól már egy előbbi pörben felmentették. Végül Galceran százados megbélyegezte azt az önkényes eljárást, amellyel visszautasítottak minden mentőtanút és a tárgyalást egyoldalúan mindenáron a vádlott hátrányára vezették.

A pápa visszautasítása.

Rómából jelentik a pápa közbenjárási kísérletéről: A pápa a madridi nuncius útján megkérdezte a spanyol kormánytól, vajjon Ferrer érdekében esetleg teendő lépését Madridban kedvezően fogadnák-e. Madridból az a felelet érkezett, hogy nem és a pápa azért nem avatkozott az ügybe, nehogy visszautasítsák.

Véres zavargás Párisban.

Páris, október 14. Már este 9 óra után élénkülni kezdtek a spanyol nagykövetség körül fekvő utcák. Egy csoport, amelynek élén Vailland képviselő és a Ferrer-bizottság tagjai voltak, kísérletet tett a rendőrkordon áttörésére, de visszaszorították. A tüntetők lármázva és fütyülve jártak be az utcákat. Röviddel 10 óra előtt az Avenue Villiers sarkán rövid egymásutánban két revolverlövés történt. Az egyik egy rendőrt talált, akit a kórházba kellett szállítani.

A rendőrség kivont karddal üritette ki az utcát. A spanyol nagykövetség előtti tüntetések folyamán egy kerékpáros rendőrt revolverrel agyonlőttek. Egy másik rendőr is súlyosan megsebesült, szintugy egy városi gárdaista. Egy embert, aki egy csoport rendőrré lőtt, letartóztattak. Kijelenti, hogy nagy izgatottságában csak a levegőbe lőtt, anélkül, hogy szándéka lett volna valakit megsebesíteni.

Este 11 órakor a tüntetők üres automobil omnibuszokat, amelyek visszatértek remizeikbe, felgyújtottak. Ezeket a Garde Republicaine üzte széjjel és sokakat letartóztatott. Később is ismételt összeütközések történtek a közrend közegei és a tüntetők között. Az egyik ember, aki a rendőrségre revolverrel lőtt, letartóztatása után kijelentette, hogy neve Della Torre, kereskedelmi alkalmazott, spanyol alattvaló. Este 11 órakor a Garde Republicaine egy tisztjét éppen arcában ért egy revolvergolyó. A kórházba kellett szállítani. Jaurés képviselő, körülvéve a „Humanité” szerkesztőségének tagjaitól és követve ezekre menő embertömegtől, akik az Internationalet énekeltek, összeütközött egy rendőrcsapattal, de fennakadás nélkül elérhetett a Humanité szerkesztőségébe.

A tüntetések egy ideig lázadáshoz hasonlítottak. Lámpaoszlopokat földöntöttek, fákat téptek ki és automobilomnibuszokat felgyújtottak. A rendőrprefektus ellen négy revolverlövést intéztek. Az egyik golyó egészen közel sivitott arca mellett. Az egyik megsebesült rendőr a kórházban meghalt. Mintegy 50 letartóztatás történt.

Páris, október 14. A Garde Republicaine egy hadnagya és két közlegénye, egy esendőr, Touny rendőrigazgató és egy rendőrbiztos megsebesültek. Lepine prefektus könnyebb égési sebet szenvedett jobb szemén, amelyet egy arcához egészen közel elsütött revolver okozott. A megsebesült tüntetők száma ismeretlen. Nagy részük elmenekült.

Tiltakozások, tüntetések a kivégzés miatt.

Flórenc, október 14. A városi tanács elnöksége, amely a szélső balpárthoz tartozó tagokból áll, a cortex elnökéhez táviratot intézett amelyben tiltakozik Ferrer kivégzése ellen.

Milano, október 14. A Ferrer kivégzetése elleni tiltakozó tüntetések alkalmával tegnap este 8 órakor az összes üzleteket bezárták. A dom előtti téren sűrű embertömeg volt, amely egész nyugodtan viselkedett. Többen beszédet mondtak, köztük Turati képviselő. A beszédekben elítélték Ferrer kivégzésének részeseit. A gyűlés incidens nélkül folyt le.

Brüsszel, október 14. Több mint száz diák tegnap megkísérelte, hogy tüntessen a spanyol követség előtt, de a katonaság megakadályozta a tüntetést. Egy külvárosban a spanyol király képét mozgósínházban, amikor az kinematografban megjelent, kifütyülték. Egy üzletnek, amelynek kirakatában a spanyol király arcképe függött, összes kirakatait bezúzták.

Buenos-Ayres, október 14. Ferrer kivégzését itt fájdalommal megindulással fogadták. A lapok azon nézetüknek adnak kifejezést, hogy Spanyolországban súlyos konfliktusok időszak kezdődik és felvetik az eszmét, hogy a spanyol hajókat és árukat bojkottálni kell.

Róma, október 14. Nápolyban, Genuában és Speziában is tüntető körmenetek és tiltakozások voltak. Incidens nem történt.

Róma, október 14. Nathan polgármester elhatározta, hogy manifesztumot bocsát ki, melyben Ferrer agyonlövését megbélyegzi, a lakosságot azonban nyugalomra inti. Délutánra nagy tüntetéseket készítenek elő. A csapatokat készenlétbe helyezték. A spanyol nagykövetséget és a Barbarini-palotát két század gyalogság őrzi.

Lisszabonból táviratozzák: A spanyol nagykövetség épületét erős katonacsapat őrzi. A városházára gyalogbogót tüztek ki.

Triesztből táviratozzák: Ma kora reggel 6 óra nagy tüntetések vannak a kivégzés miatt.

Már korán megkezdődött a tanulók sztrájkja. A legtöbb iskolában emléknapot rendeztek. Először a reáliskola tanulói hagyták el az iskolát, ahonnan a kereskedelmi akadémia elé vonultak, melynek tanulói csatlakoztak hozzájuk. Végül a gimnázium tanulói hagyták el osztályaikat. A sztrájkolók akkor a tengerészeti iskolához vonultak, de az igazgató revolverrel ment a tanulók elé és lövéssel fenyegetett mindenkit, aki elhagyja az iskolát. A szedők, a hajógyári és kikötő munkások délelőtt beszüntették a munkát. Délután az üzleteket is bezárták. A közúti vasut forgalma megszűnt és valószínű, hogy a kocsisok is a sztrájkolókhoz csatlakoznak úgy, hogy ma délután az egész városban megszűnt a forgalom. A legtöbb házra gyászlobogót tűztek.

Triesztből táviratozzák: Ma itt az egész nap folyamán, részben véres tüntetések voltak. Délután majdnem az összes munkások és kereskedelmi alkalmazottak sztrájkba léptek. Kényszerítették majdnem az összes nyilvános helyiségek tulajdonosait, vendéglőket, színházakat és kávéházakat, hogy helyiségeiket zárják be. A tüntetőknek több összeütközése támadt a rendőrséggel. Több sebesülés és letartóztatás történt. A tüntetők egy része az utcán megtámadott egy papot. Véresre verték. A rendőrség lépett közbe, hogy megmentse a halálos veszedelemtől. Ezután egy templomot akartak a tüntetők megostromolni. 30 csendőr és több rendőr sietett a zavargás megakadályozására, ami sikerült is. A tüntetők ekkor az ép arra haladó villamos vasut ablakait zúzták be. A rendet csak nehezen tudták helyreállítani.

Spanyolország — pusztulás előtt.

Biarritz, okt. 14. Ottega spanyol szenátor egy újságíró előtt kijelentette, hogy Ferrer kivégzése egész Spanyolországban és Európában mély benyomást fog tenni. *Spanyolországban komoly események állanak küszöbön*, amelyeknek bekövetkezését Ferrer kivégzése siettetni fogja. A forradalomnak nem politikai, hanem szociális jellege lesz. A király személyesen nem felelős, a bűn súlya a klerikálisokra nehezedik.

Madrid, okt. 14. Az Epoca igazolja Ferrer kivégzését. Ferrert az ország törvényeinek szellemében ítélték el.

Madrid, okt. 14. Vrimo de Rivara tábornok lemondott a hadsereg főfelügyelői állásáról.

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ Gyilkos anya. Egy 17 éves gyermek-leány felett ítékezett ma az aradi bíróság. Z. Mariskát azzal vádolta a királyi ügyészség, hogy tiltott szerelmi viszonyból származó újszülött fiúgyermekét zsinórral megfojtotta. A bíróság előtt a mai tárgyaláson a vádlott beismerte a bűncselekmény elkövetését, de azzal védekezett, hogy tettét szegényében követte el. A törvényszék, Fikker ügyész vádja után, az enyhítő körülmények figyelembe vételével 1 hónapi fogházra ítélte Z. Mariskát. Az ítélet jogerős.

§ A Lolé- és Lakatos-familiák ügyében ma hirdette ki az aradi királyi törvényszék az ítéletet. A bíróság a vádlottakat részben felmentette, részben 1—6 havi fogházbüntetésre ítélte. Lakatos Antal kivételével, az összes vádlottak büntetését kitöltöttnek vette a bíróság a vizsgálati fogság elszenvédeése által.

§ Zsaroló tanár. A budapesti rendőrség Neufeld Sándorné följelentésére veszedelmes zsarolót tartóztatott le augusztus 14-ikén. Neufeldné egy nappal előbb, augusztus 13-ikán levelet kapott, amely másolata volt egy, az ügyészséghez címzett feljelentésnek. A levélben, amelyet Riesz Lajos tanár írt alá, az állott, hogy Neufeldné egy könyvelővel együtt 1906-ban meggyilkolta a férjét. Neufeldné átadta a levelet

Perényi Zsigmond dr. ügyvédnek, a ki rögtön tisztában volt azzal, hogy itt Riesz zsarolni akar. Magához kérte az irodájába, ahol Riesz Lajos kijelentette, hogy ezer koronaért hajlandó hallgatni. Az ügyvéd átadott neki 400 korona előleget s mikor Riesz zsebregyúrta a pénzt, megjelentek a készenlében levő detektívek és letartóztatták. Az ügyészség zsarolás miatt emelt vádat Riesz Lajos ellen, a kit a budapesti törvényszék ma négy hónapi fogházra ítél.

KULISSZATITKOK.

Dióssy Nusi — elmaradt esőkje.

Írók, poéták, művészek, a lira pengetői, egész könyvtárat irtak már össze a csókról. Egy állapítható meg ebből az irodalomból és ez az: a csók gyönyör, a csók kéj. Ezt az elméletet vallják és gyakorolják mindenütt az egész világon. A legdrágább csók, amit eddig a történelem feljegyzett, Salome csókja volt. Az újabb korban voltak drága csókok, amidőn Párisban és Londonban a legelőkelőbb urleányok és urasszonyok csókelődztak jótékony célra, — csekély ötven—százezer koronaért. Egyáltalában nem lehet panaszkodni, hogy a felcsigázott árnál a kínálattal szemben lanya lett volna a kereslet. A magyar nők is* áldoztak több ízben csókkal a jótékony oltárán. Ő ismert törvényszéki elnök híres szépségű leánya, néhány évvel ezelőtt esinos kis birtokot kapott egy dzsentritől — jótékony célra nyilvános csókért. A csókot tehát megvédelmezni nemcsak jogunk, hanem kötelességünk is, még akkor is, ha Amerikában (elég botor módon) épp most egy csókelenes liga alakult meg.

A „polgári” csókokkal tehát rendben volnánk. Marad a kassirozott, színházi csók. És most épp en erről van szó. A színházi csók nem valami komoly és veszedelmes dolog. Olyanféle élvezet, mint mikor valaki üvegen át nyalja a mézet. De a színész is ember, akinek nem víz folyik az ereiben, ha egy szép színésznő a partnere és a hálás szerep előírja: (átkarolja és megcsókolja.) Ami itt zárjelben van, az a szerző utasítása. Ezt a színésznek be is kell tartani, meg nem is. Nem szabad ugyanis „igazi csókot” adni. Igen ám, de a vért és a fiatalságot nem lehet megtagadni és innen van az, hogy a színházi csók, néha igazi. Erre van a színházi törvénynek egy rendkívül enyhe paragrafusa, amely így szól:

49. §. Aki a színpadon igazi csókot ad, a törvény 10 korona pénzbüntetéssel bünteti.

Kérdjük önöket, hogy ez a törvény nem nevétségesen enyhe-e? Vajon mi lenne, ha ezt a paragrafust érvényesítenék mindenki ellen, aki színésznőt megcsókol? Bizonyos, hogy néhány primadonna lakását karhatalommal kellene őriztetni az ostrom ellen.

Talán a színházi törvényszék elé kerül, talán nem az az eset is, amit itt elmondunk. A hét valamelyik estőjén egy bájos, örök-életű operettben Dióssy Nusi játszotta a kettős címszerepet. A partnere a társulat egyik legkedvesebb és legszeretreméltóbb tagja volt. Együtt játszottak a második felvonás végén egy gyönyörű szerelmes jelenetet. Közvetlenül a függöny legördülése előtt, utasítás szerint a szerelmes színésznek az érzelem hevében át kell ölelni a színésznőt és megcsókolni. Mikor a színész lehélette már érintette Dióssy Nusi ajkát és az ajkak már csaknem összeforrottak, Nusi nagyon diszkréten kissé hátrább húzta a fejét és — a csók nem történt meg. Ebből egy kis baj lett, mert a partner szcenát csinált felvonás közben.

Szünet alatt megkérdezték Nusit, hogy a színházi csókokról miért van ilyen szigorú véleménye.

— Én, mint minden kollégámat, nagyon szeretem azt a kollégát is, — mondotta Nusi — akivel a kérdéses szerelmi jelenetem volt. De *erről színpadon nem csókelődzom*. A színházi törvényszék és az elveim ezt nem engedik meg és én mind a kettőhöz ragaszkodom.

— És más csókokról mi a véleménye?

— Az igazi csók — mondotta Nusi és lehunyta szemét — *kéj és gyönyör*...

— Maga tehát nem híve az amerikai „Csókelenes Ligá”-nak?

— De nem ám! — válaszolt Nusi és kacagva futott az öltözőjébe.

IRODALOM ÉS MŰVESZET.

A színház műsora:

Péntek: Csókkirály, operett. (B bérlet.)
Szombat: Rigoletto, opera. (C bérlet.)

* Válgunk el. A legjobb francia írók egyike, Sardounak legfinomabb hangú vigjátéka, a „Válgunk el” került ma este színre kitűnő előadásban. Novák Irénél közvetlenebbül, igazabban ma senki nem alakít asszonyt a magyar színpadon. Cyprienne szerepében nem egyszer tapsolta meg nyílt színen a színházat egészen megtöltött közönség, a mely kitűnő partnerét, Des Prunelles alakjában az elegáns és előkelő lelkű párisi urat realisan és találóan ábrázoló Szendrei Mihályt vele együtt érdemük szerint kitüntetően ünnepelte. Az eleven, hangulatos és az író szellemes dialógjait érvényesítő előadás nivóját Delli játéka is emelte.

* Nem lesz színésziskola Aradon. Irunk arról, hogy Odry Lehel, az Operaház nyugalmazott művésze Aradon színésziskolát akart létesíteni s erre engedelmet kért a hatóságtól. Odry ma a városházán járt, hogy bejelentse a polgármesteri hivatalban a színésziskola tervének elejtését. Elmondta, hogy támogatás hiányában lehetetlen megnyitni az iskolát. Mindössze tizenhét tanuló jelentkezett, azok közül is tizenkettő tandíjmentességet kért, a többi pedig havi tíz korona tandíjat akart fizetni.

* Colbertson Sasa második hangversenye. Ez a nagy hegedű virtuóz, ez a 16 éves kiválóan zseniális mestere a hegedűnek, ki a legutóbbi hangverseny alkalmával boszorkányos játékával és különösen az abban nyilvánuló szokatlan mély érzéssel magával ragadta nemcsak a nagy közönséget, de extázisba hozta még a legmorózusabb zenekritikusokat is, — e hó 24-én vasárnap megismétli a Fehér Kereszt nagytermében hangversenyét. Előre megjósolhatjuk, hogy a hangversenyszzezonnak ez a 2 ik Colbertson-est lesz a clou-ja, mert az a frenetikus hatás, amelylyel ezt a gyermekifjút a múlt hangverseny alkalmával a közönség tombolva ünnepelte, még csak fokozódhatik, ha a 24-iki műsort tekintetbe vesszük, a melyet a punk 1—2 nap mulva egész terjedelmében fog közölni. Előjegyzések e hangversenyre Kerpel Izsó könyvkereskedésében eszközölhetők. Szokatlanul nagy érdeklődés mutatkozik városszerte e kiváló művészeti esemény iránt.

* Rigoletto. Szombaton Verdi klasszikus dalműve, a Rigoletto van műsoron. Ezuttal lépnek fel először az olasz operaénekesek.

* Vasárnapi előadások. Vasárnap két előadás lesz. Délután mérsékelt helyárak mellett a Lili kerül színre, este pedig a Hajduk hadnagya.

* Az Uránia színháznak fényes erkölcsi sikere volt azon fáradozásaiért, melyekkel — semmi anyagi áldozatokkal sem kimélve — megszerezte De Sgardelli Caesar honvédfőhadnagy illusztris darabjának: „A jövő háborúja”-nak előadási jogát. Ugy a csütörtöki bemutató, valamint a tegnapi előadás is zsúfolt ház előtt folyt le és a megjelent publikum — melynek soráiban az aradi katonatiszti kar, számos notabilitás és a szép asszonyok színe-java foglalt helyet — taposviharral hálálta meg az élvezetes estét és a felolvasót magát: Beregi Sándort,

az aradi színház rendkívül szimpatikus ifjú művészt, ki gyönyörű orgánumával és kitűnő felolvasásával juttatta érvényre a darabot. A grossmeseritschi hadgyakorlatokról készült felvétel fejezte be az előadást, melyre mindenki élvezettel és szívesen fog visszaemlékezni. Ez a darab még csak ma, pénteken kerül előadásra. A szombati műsorról — mely szinte nagy gondnal, jó ízléssel és szakértelemmel lett összeállítva — holnapi számunkban fogunk megemlékezni.

791

Az inzultált városi képviselő.

Az iparosság határozatai. — Balcsó fölfüggesztése.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 14.

Az aradi Ipartestület előjárósága az Építőiparosok Szövetségével együtt ma délelőtt rendkívüli ülést tartott az Ipartestület dísztermében, hogy ünnepélyes formában az iparosság részéről elégtételt szolgáltatasson Reisinger Sándornak az őt tegnap ért támadás miatt. Az ülésen az Ipartestület és az Építőiparosok Szövetsége vezetőin kívül igen sok aradi iparos, kereskedő és vállalkozó vett részt.

Steigerwald Alajos ipartestületi elnök megnyitva az ülést, ezeket mondja:

— Fájdalommal és megbotránkozással értesültünk arról, hogy érdemes alelnökünket, Reisinger Sándort (Zajos éljenzés.) éppen az iparosság érdekében kifejtett működése következtében olyan támadás érte, amely miatt az előjáróságnak hivatalosan is megbotránkozását kell kifejeznie. Indítványozom tehát a következő határozati javaslat elfogadását:

„Az aradi Ipartestület előjárósága a mai napon tartott rendkívüli ülésén felháborodással vett tudomást arról a megbotránkozató inzultusról, amellyel Balcsó Antal városi segédtsztestületünk alelnökét, Reisinger Sándort illette. Az előjáróság elítéli Balcsó Antal ezen cselekedetét, bizalmát fejezi ki Reisinger Sándor iránt és felkéri őt az iparosság érdekében való további közreműködésre és arra, hogy az iparosság védelme közben ért méltatlan támadás által ne engedje magát eltántorítani az iparos érdekek védelmezésétől. Kimondja az előjáróság, hogy e határozatát jegyzőkönyvi kivonatban megőrökíti és küldöttéleg tudomására hozza Reisinger Sándornak, akit egyben biztosít az iparosság bizalmáról és törhetetlen ragaszkodásáról.“

— Légy meggyőződve, — ugymond többek közt — hogy valahányszor az iparosságot védelmezted, azt hátad mögött fogod találni, hogy ha kell, testével is megvédelmezzon az olyan megbotránkozató támadások ellen, amilyenekkel tegnap illettek. Mikor így szeretetünk-ről és ragaszkodásunkról biztosítunk, egyben kérünk, tarts ki továbbra is közös ügyünk mellett.

Reisinger Sándor halás szavakban válaszolt. Midőn — ugymond — megköszönöm szíves jóindulatukat, melylyel enyhíteni igyekeztek az engem ért kellemetlenséget, kijelentem, hogy minden törekvésem, mint eddig, úgy a jövőben is az iparosság és e város érdekeit fogja szolgálni. Szolgálatában maradok annak az eszmének, hogy az iparosságnak, melyet hosszú időn keresztül a semmivel egyenértékűnek vettek, súlyát, tekintélyét emeljem.

A zajos éljenzéssel fogadott beszéd után Kádas dr. felolvasta az előjárósági határozatot, majd néhány szóval igazolta az ülésen szóval állítottakos kijelentését, mire a tisztelgés véget ért.

Az aradi kerületi munkásbiztosító pénztár igazgatósága ma déli 12 órakor rendkívüli ülést tartott, amelynek egyedüli tárgya az volt, hogy az igazgatóság Reisinger Sándor igazgatósági tagot ért inzultus dögában állást foglaljon.

Az ülést Czukor László elnök vezette, aki Balcsó Antal segédtsztestületének elítélése után kifejtette, hogy a közügyekért fáradozó férfiaknak, amilyeneknek a pénztár és Aradváros közönsége is Reisinger Sándort tiszteli, teljes elégtétellel tartoznak azok az erkölcsi testületek, a melyek intenzív munkásságának gyümölcseit élvezik. Ezért indítványozta, hogy a pénztár igazgatósága fejezze ki megbotránkozását a Reisinger Sándoron Balcsó Antal városi tisztviselő által elkövetett támadás fölött és e határozatot átiratban közölje a méltatlanul megtámadott igazgatósági taggal.

Az igazgatóság Nyáry Vilmos alelnök, Steigerwald Alajos, Szántay Lajos, Hönig Ottó és Westmann Gyula helyeslő hozzászólásai után egyhangulag elfogadta az elnök javaslatát, valamint Bak Sándor ügyvezető igazgatónak azt az indítványát is, hogy a pénztár igazgatóságának ama tagjai, akik Aradváros törvényhatósági bizottságának tagjai is, fölkérnek az ez ügyből kifolyólag indított fegyelmi vizsgálatnak éber figyelemmel tartására.

Balcsót ma fölfüggesztették állásától az inzultus következtében. A fölfüggesztő határozat így szól:

Reisinger Sándor aradi lakos feljelentésére Balcsó Antal mérnöki hivatali segédtsztestület ellen ért mert a feljelentő a hivatali működését mint a törvényhatósági bizottság tagja ezen jogának gyakorlása közben hivatalos eljárásán — a hármass bizottságnak az 1910. évi költségvetés tárgyalásakor jogos bírálat tárgyává tette, 1909. október 13-án délelőtt — megtagadta, tetteleg megbántalmazta és Proászka László dr. tiszti orvos által kiállított átlelet szerint 8 napon túl de 20 napon belül gyógyuló súlyos testi sértést ejtett rajta és ezzel az 1886. évi XXIII. t. c. 1. §-ának b. pontjába ütköző fegyelmi vétséget követte el, a hivatkozott törvénycikk 3. §-ának b. pontja alapján a fegyelmi eljárást megelőző vizsgálatot elrendelem és fennforgó fegyelmi vétség súlyos voltára figyelemmel, mely a terheltnek hivatalából azonnali eltávolítását indokoltá teszi, Balcsó Antal mérnöki hivatali segédtsztestet az 1886. évi XXIII. t. c. 4. §-a alapján ki-

vatalától a mai naptól fölfüggesztem és őt fizetésének egyharmad részére szorítom.

A fegyelmi eljárást megelőző vizsgálatnak ezen határozatom jogerőre emelkedése után azonnal leendő foganatosításával Zubor Andor városi aljegyzőt bizom meg s a vonatkozó iratokat neki jogerősség után kiadni rendelem.

Ezen véghatározatom ellen az előzetes vizsgálat elrendelése kérdésében az 1886. évi XXIII. t. c. 3. §-ának 5-ik bekezdése értelmében Arad szab. kir. város közigazgatási bizottságához fellebbezésnek van helye, a fölfüggesztés azonban a fellebbezveleire tekintet nélkül azonnal végrehajtandó.

A felebbezés hivatalomban nyújtandó be. A polgármester távollétében

Kádas Kálmán,
főjegyző.

„Egy röpke szóban mennyi fájdalom . . .“

Arany: Széchenyi
emlékezete.

A Hertschka-ösztöndij célja az, hogy szegény, tehetséges, de különösen, hogy szorgalmas aradi tanulókat jutalmazzanak meg a kamataiból. Aki a városnak adományozta, az nagyon szerette a gyermeket, mert a legnagyobb gyönyörűségét abban találta meg, amikor a tizenkét-tizenhárom esztendőes fiúnak az által okoz örömet, hogy észreveszi a szorgalmát, a tehetségét. A középiskola első-második osztályába járó gyermek nem ismeri még a pénz realis értékét és az ösztöndíj neki csak lelki virágokat fakaszt.

Holnap jár le a pályázati kérvények határideje. Hétan, vagy nyolcan kéri a törvényhatóságtól a kitüntetést és az apró emberkék maguk viszik fel a város polgármesteréhez kérvényüket. Ma is megjelent egy öklömnnyi emberke a polgármesteri irodában. A folyamodvány papirosa majdnem akkora volt, mint maga a folyamodó. Hangosan, bátran jelentette, hogy miért jött. Apátlan, anyátlan a „tisza kitűnő“ honpolgár.

— Rendben van-e az irásod, barátom, kéri a polgármestert helyettesítő főjegyző.

— Igenis — feleli a gyermek. Itt van minden, születési és iskolai bizonyítvány, a polgári iskolai igazgató ur tanúsága arról, hogy most is a polgári iskolába járok és a tandíjmentességi cédula is.

Ezt is elolvassa a főjegyző. Előbb még vidám arca elborul, végig néz a reszketni kezdő gyermekén és rosszkedvűen mondja:

— Jól van fiam, elmehetsz.

A gyermek alig tud elmozdulni a helyéről. Mintha valaki fejbe ütötte volna, úgy érintette a vele szemben álló ur arcának elváltozása. Mi történhetett?

Semmi egyéb, csak az, hogy a büroban megöregedett és akták sablonos elintézéséhez hezszázokott öreg ur is észrevette, hogy ostobább és ügyetlenebb valamit még nem talált ki az emberi elme, mint: a rubrikát. A gyermek tandíjmentességi jegyén van egy revat, melyben fel kell tüntetni, hogy a tandíjmentességet milyen címen élvezzi a tanuló. Es ebbe a rovatba a bürokratikus pedanteria azt iratta az azt kiállító igazgatóval: *lelene*.

A legosnyább és a legrosszabbul hangzó magyar szó, melyet bizonyára valami elsavnodott nyelvész alkotott. A *lelene* szóval azt akarta jelezni a kitalálója, hogy akire ráadják, arról minden ember leolvassa, hogy „valami utes következen talált meg a könyörületos em-

ványára az elnök ezt az ügyet levette a napirendről, mire az ülés egyhangu lelkesedéssel hozzájárult a határozati javaslatához.

Az ülésen jelen voltak erre Steigerwald elnök vezetésével felkeresték irodájában Reisinger Sándort. Steigerwald hosszabb beszédet intézett Reisingerhez,

beriség, ott szedett fel és kegyet gyakorolt vele, mikor felnevelt téged, a senki gyermekét."

Pedig ez nem igaz, ez a szó hazug. A gyermekmenhelyen nem csupa kitett és talált gyermeket nevelnek derék embereké. Az elhagyottá nyilvánított szerencsétlenek joggal követelhetik, hogy az állam gondoskodik róluk. Ezt maga a törvény mondja, mely a menhelyeket megalkotta. A törvény nem ismer leencet.

Mikor Szilágyi Dezső az egyházpolitikai vitákban az anyakönyvezés államivá tétele mellett ragyogtatta fényes debateri tehetségét, egyik legerősebb érvül azt mondotta, hogy a felekezeti szempontokat nem ismerő könyveken át új szellem vonul be a társadalomba. Hiányozni fog az a rubrika, mely a csecsemőt esetleg örök életére megbélyegezte. Nem fogja az anyakönyves feljegyezni, hogy a gyermek törvényes-e vagy törvénytelen?

Bécsben hónapokig tartó vita folyt a városházán a miatt, hogy a bejelentő lapok nyitnak vagy zártak legyenek-e? Zártak lettek, mert a bécsi municipium azt vallja, hogy sem a házmasternek, sem a háziurnak nincs köze ahhoz, vajjon a házában törvényes házasságot kötött házások vagy pedig a kölesönös megértés alapján együvé került emberpárok laknak-e?

A családi ügyeit mindenki úgy intézi el, ahogy akarja. Magánszemélyeknek ezeken a korlátokon belül nincs mit keresniök. A katonaságnál, ha valakit idült alkoholizmus miatt nyugdíjaznak, akkor az orvosi bizonyítványba azt írja az orvos, hogy „meg nem felelő étrend folytán szerzett gyomorbetegség miatt képtelen a szolgálatra.” Az örültséget a tudomány idegbajnak nevezi és így számtalan példáját sorakoztathatnók fel annak a törekvésnek, mely az embert megakarja szabadítani a *Kain-bélyegtől*.

A tizenkét esztendő, szorgalmas, tehetséges, ösztöndíjra pályázó gyermek szemében égő szent tüzet a magyar bürokrácia eloltja azokkal a könyvekkel, melyeket egy csunya, magyartalan szó sajtolt ki belőle.

„Egy röpke szóban mennyi fájdalom” . . .

ARADI ÉLET.

A „füstbement” sziniiskola.

*

Sajnálkozással bejelentjük,
Hogy mit alapított Lehelke,
Arad sziniiskolája
Ifju lelkét ma kilehelte.
Oly szépen indult; egyre jöttek
A diosóségre éhes lények
— Én a „drámait” választom
— Az én szakmám pedig az ének.
Már látni véltük örvendő
Az aradi Sarah-t és Düzét
Hisz minden jelölt érezé
A tehetségnek szent tüzet,
Mindenik bizott, hitt, remélt
A választott csak ő lehet
S a sok Rejane-ból épp ezért
Egyetlenegy se — fizetett.
Csodálkozva néztek reá,
Mikor Odry a tandíjt kérte
És eltávoztak zordonan,
Mégbántva, mélyen vérig sértve.
„Tehetségem van s még fizessek?
Hiszen ez szörnyen nevetséges.”
Talentumot az vegyen pénzért,
Aki köztünk nem tehetséges.
És mert egyetlen se akadt
Ilyen, a sok Dúze között,
Ma reggel a sziniiskola
Egy jobb világra költözött.

(—ős.)

HIREK.

ROBBANÁS EGY SZINHÁZBAN.

Távirati tudósítás.

Arad, október 14.

A romániai Botosani városban tegnap éjjel színházi szerencsétlenség történt. Ismeretlen okból tűz ütött ki, és mint ilyenkor rendszeren történni szokott, nagy halálfélelem vett a nézőkön erőt.

Egymást tépték, zuzták, taposták, hogy minél előbb elérjék a szabadulást: a színház kapuját. Súlyosította a helyzetet, hogy a színháznak csupán *egyetlen kijárója volt* és a sok száz ember mind erre rohant. A színházi pániknak sok súlyos és egy halálos sebesültje van.

A szerencsétlenségről a következő tudósítást adjuk:

Botosaniban a városi színházban tegnap éjjel fél 12-kor tűz ütött ki. A tűz folytán leirhatatlan pánik keletkezett, amelynek számos súlyos áldozata van. Az elektromos motor, mely a termet világítással látja el, rémületes dőrejjel szétrobbant és a színpadot lángtengerbe borította. Minthogy a színháznak csak egy kijárata van, az egész nézőközönség vad futással erre menekült. Sok asszony és gyermek elbukott, a *menekülők átgázoltak rajtuk és könyörtelenül összetaposták őket*. Sokan kijutottak a szabadba, de ruhájuk rongyokban lógott le róluk. Az első emeleti karzat nézői bezúzták az ablakokat és *leugrottak az utcára*, miközben többen súlyos sérüléseket szenvedtek.

Egy tizennyolc éves leány, Bernfeld Jeanette menekülése közben a kijárat ajtajánál *lebukott a földre s az egész utána rohanó tömeg áttiport rajta*. Csak jó idő múlva irányult rá a figyelem, amikor is a szerencsétlen teremtést, aki összezuzott, széttört tagokkal eszméletlenül feküdt az ajtóban, a kórházba szállították. A leány oly súlyos sérüléseket szenvedett, hogy felgyógyulásához *nincsen remény*.

— **Időjárás.** A meteorológiai intézet jelentése szerint e hó 15-én az időjárás: enyhe, semmi, vagy kevés csapadék.

— **Szél Kálmán állapota.** Azok a hírek, amelyek Szél Kálmán hirtelen rosszulletéről szóltak, minden körben nagy megdöbbenést keltettek. Szél állapota ma lényegesen javult. A mai éjszakát igen jól töltötte el, nyugodtan és elég hosszan aludt. Orvosai még alkalmaztak rá vizes borogatást s egyelőre a beteg ágyban marad, de már annyira jól érzi magát, hogy napközben hosszabb ideig dolgozhat. Lakásán barátai és tisztelői közül ma is számosan jártak.

— **Román és tót bírák.** *Makóról* táviratozák: Nagylak község képviselőtestülete olyan szabályrendeletet alkotott, mely szerint a bíróválasztás 3—3 évenként történjék, még pedig felváltva tót és román bíró választassák. Magyar bíró választásáról szó sincs a szabályrendeletben, melylyel legközelebb foglalkozni fog Csanádmegye törvényhatósága.

— **Új ügyvéd.** Székely Ferenc dr. aradi ügyvédjelölt tegnap a budapesti ügyvédvizsgáló bizottság előtt az ügyvédi vizsgát jeles sikerrel letette.

— **Budapesti szociálisták tüntetése Ferrer miatt.** Az a nagy fölháborodás, amely a művelt államok munkásai körében a kivégzett spanyol forradalmi vezér megöletése miatt keletkezett, ma este a budapesti szociálisták között is megnyilvánult. Mint budapesti tudósítónk éjjel jelenti, ma este több száz főnyi szociálista munkáscsoport gyülekezett a Reviczky-téren, ahonnan forradalmi dalokat énekelve az Alkotmány című konzervatív irányú lap Szentkirály-utcai szerkesztőségi helyisége elé vonult. Ott a papok ellen tüntettek és Ferrert éltették. Macskazenét is rendeztek s általában olyan módon viselkedtek, hogy a közelben álló két rendőr közéjük futott. Ezeket a tüntetők megverték. A rendőrök kardot rántottak és többeket megsebesítettek. A rendőrség azután szétszórta a tömeget. Több munkást letartóztattak.

— **Mérsékelt szerb párt.** Fővárosi tudósítónk jelenti: *Musiczky Döme, Kragulyevics György, Lisavács Mladen, Mrksics Jása és Manojlovics János* szerb képviselők, akik tegnap a nemzetiségi pártból kiléptek, ma a képviselőház ülése után felkeresték *Justh Gyula* házelnököt és bejelentették, hogy külön pártklubban tömörülnek. Az új párt gazdasági és közjogi kérdésekben a függetlenségi párt programjának alapján áll, egyéb kérdésekben saját elveit követi.

— **A szoborleplezés költségei.** A törvényhatósági bizottság közgyűlése nyolcezer koronát szavazott meg a szeptember 19-iki ünnep költségeinek fedezésére. *Lócs Rezső* gazdasági tanácsnok ma nyújtotta be a polgármesterhez a kiadások jegyzékét és az összes költségek kifizetésére 2300 korona kiutalását kéri. A megtakarított 5700 korona terhére írják majd a lengyel küldöttség fogadtatásának költségeit is.

— **Vasuti szerencsétlenség Vecsésen.** Budapestről írik: Az éjszaka vecsésen a Budapestről Brassóba menő gyorsvonat összeütközött egy tehervonattal. Az összeütközés következtében többen megsebesültek. Ma reggel fél kilenc órakor a sebesültek közül Budapestre hozták s itt a kórházban helyezték el *Kampf István* postatisztet (koponyatorést szenvedett), *Bükli József* postást (jobb bokatorés), *Szalai Dezső* postatisztet (állán és combján sebesült) és *Kónai Alajos* postatisztet (az arcán sérült meg.)

— **A meghurcolt iskolaigazgató című,** ma megjelent hírünkre vonatkozólag *Lippenszky Árpád* mezőkovácsházai áll. isk. tanító felkért bennünket a következő sorok közlésére: A mezőkovácsházai tantestület nevében ezennel nyilvánosságra hozom, hogy *Brenner Antal* iskolaigazgató ellen a tanfelügyelőhöz benyújtott panasz nem két „irigy” tanítótól ered, hanem a tantestület többségének elhatározásából.

— **A titokzatos apróhirdetések kulcsa.** Egy budapesti napilapban huzamosabb idő óta titkos jegyekkel irt apróhirdetések jelennek meg. Mivel a talánmegfejtés mindig izgató mulatság, egy budapesti hétfői lap szerkesztője is sokáig törte a fejét, hogy rejtélyes apróhirdetések szövegét megtudja. Addig kombinálta a számokat és betűket, míg végre sikerült a meglehetősen egyszerű abécét összeállítani s megfejteni az egyik apróhirdetést, mely eképpen festett:

1222

6a ez ig11 6e9z to10a11 ig.
meg106e72u6ok. Az11am
7em e7ged e6 4azu68o6.

Megfejtése pedig ez:

1222 Ha ez így tart tovább is, megbolondulok. Anyám nem enged el hazulról.

Az apróhirdetés megfejtése a következő abécé-sor szerint történt: a=a, b=1, c=c, d=2, e=e, f=3, g=g, h=4, i=i, j=5, k=k, l=6, m=m, n=7, o=o, p=8, r=r, s=9, t=t, u=u, v=10, z=z, y=11.

Mínt hogy azokat a lapokat, melyek ilyen titkos jegyes apróhirdetéseket tartalmaztak, gondosan félretette, elejétől végig figyelemmel kísérte a titokzatos levelezést és eközben olyan diszkrét ügy került kezébe, melynek egyik-másik mozzanata valóságos bűncselekmény. Az apróhirdetések ugyanis pervers szerelmi viszonyt közvetítettek, még pedig két olyan ember között, akik közül az egyik idősebb, nagyon előkelő állásban lévő ur, a budapesti társaságnak is jól ismert tagja. A másik még nem töltötte be a tizenhétedik esztendejét. A szerkesztő elküvette azt a tréfát, hogy a kulcs szerint összeállította és feladta a következő apróhirdetést:

1222

A71am mi72e7t tu2,
re72or9ege7 5e6e7te9t te9z.

Vagyis megfejtve:

1222 Anyám mindent tud, rendőrségen jelentést tesz.

Érdekes, hogy azóta az illető napilap hasábjairól eltűntek a titokzatos apróhirdetők.

— **Két vasuti baleset.** Majdnem az életével fizette meg Lovrin János államvasuti fékező azt a bizarr ötletét, hogy egy hetven fillér értékű csirkének megmentéséért, fejjel ment két tolatásban levő teherkocsinak. Lovrin az úgynevezett „gurító vágány” váltója mellett teljes szolgálatot az aradi rendező pályaudvaron. Ma délután teherkocsikat tolattak a vágányon és mikor két kocsi a lejtősen fekvő sín párról a völgybe gördült alá teljes sebességgel, egy csirke állott az egyik sín peremére. Lovrin ezt észrevette, gyorsan beigazította a váltót és hogy a csirkét idejekorán elkergesse a sínről, futólépésben tartott az alárohánók kocsik elé. A csirkét elhessegette, de az első kocsi ütközője őt kapta el. Szerencsére kihajította a vágányból és egy tört kőrakáshoz dobta. Fején súlyos sérüléseket szenvedett és kulcsosontját eltörte. A kórházba szállították. — **Csényi Mátyás** ujmikalakai vasuti munkást a fűtőházban ma este nyolc órakor elütötte egy mozdony. A munkást, aki mellkasán súlyos sérülést szenvedett, eszméletlenül az aradi kórházba szállították.

— **Köszönetnyilvánítás.** Feingold Vilmos (Temesvár) 20 koronát adományozott az izr. népkönyv javára, mely szíves adományért hálás köszönetét fejezi ki az elnökség.

— **Apaválasztás szabadon.** A békésmegyei Gádoros községben az ügyészség egy érdekes közokirat téves adatai alapján széleskörű nyomozást rendelt el s mert a feilemények olyanok, hogy az egyszerű feljelentésből érdekes bűnügy lesz, annak részleteit érdemeseknek tartjuk arra, hogy foglalkozzunk vele.

A dolog úgy történt, hogy Varga Imre és Fischer Erzsébet több évvel ezelőtt, amikor az állami anyakönyvvezetésről még szó sem volt, megszerették egymást s az egyházi áldást kérülve vadházasságban éltek. A boldogságot azonban az idő vasfoga lassanként szétmorzsolta, az ember nem foglalkozott szívesen a feleségével, el elmaradozott tőle éjszakánként s a boldog szerelmet elhidegülés váltotta fel. Varga Imre és Fischer Erzsébet utjai szétváltak. Varga Imre elköltözött Gádorosra, míg Fischer Erzsébet otthon maradt a szülői háznál. Telt, mult az idő. Az asszony egy egészséges fiugyermeket hozott a világra. Fischer Erzsébet haragudott az úrára s nem akarta, hogy a fia az ő nevét viselje, hát a dolgon úgy segített, hogy Varga Imre helyett Halász Lajost íratta be az anyakönyvbe a gyermek apjául, aki pedig az Erzsébet asszonynak édes apja. A gyerek öregapja, az a bizonyos Halász Lajos, a hamis adatok alapján az anyakönyvben úgy van bejegyezve, mint a tulajdon unokájának az apja, aki saját édes leányával élt vadházasságban. A dolog titokban maradt volna továbbra is, ha Fischer Erzsébet időközben férjhez nem megy törvényesen és ha egy törvényes gyermeke nem születik. Közben Halász Lajos meghalt. Vagyont leánya és a hamis adatok alapján törvényesített fia örökölte fele részben. A törvénytelen gyerek azonban az anya után is követeli a köteles részt, úgy hogy ő a vagyon háromnegyed részére tart igényt, míg a törvényes házasságból származó fiúnak csak egynegyed részt akar juttatni. Az örökösödési eljárás közben az érdekes anyakönyvi lap hamissága beigazolódott s ennek alapján Fischer Erzsébet és ismeretlen társait feljelentették az ügyészségnél, ahol a bűnvádi eljárást megindították.

— **Késelő férj.** Tischler György asztalossegéd hétfőn összeszólalkozott a feleségével, a ki elhagyta férjét és elköltözött Mikalakára. Kedden és szerdán Tischler pontosan megjelent az asszony lakásán, előbb kérjelte, majd határozottan felszólította a visszatérésre. Az asszony hajthatatlan maradt. Ma reggel utolsó kísérletül botrányos jelenetet rögtönzött a faluban a szerelmes asztalossegéd; amikor látta, hogy felesége nem akar többé vele egy fedél alá kerülni, előhuzta zsebkését és három helyen megszurta. A vérző asszonyt fiai mentették ki a dühöngő apjuk kezei közül. Délután feljelentette Tischlert az urata rendőrségen. Tischlert letartóztatták és átadták a mikalakai csendőrségnek.

— **Születések, halálozások, házasságok.** Az aradi anyakönyvi hivatalban október 13-án a következő születéseket, halálozásokat jelentették be és házasságokat kötöttek: Született: Pék István lakatos segédnek Anna nevű leánya, Urbán Gáspár 33. gyal. ezr. őrmesternek Erzsébet nevű leánya, Huppert Henrik szabónak Klára nevű leánya, B. Szücs János földmivelőnek Lajos nevű fia, Czikkora István gazd. napszámosnak István nevű fia, Schattelesz Béla mag. hiv.-nak Klára nevű leánya, Plucz Sándor acsev. áll. előjárónak Adorján nevű fia. Meghalt: Csáky Pál tanárjelölt, Lenák Teréz iskolai tanuló, Gábor Béla fiucecsemő, Házasságot kötött: Weisz Lipót kereskedősegéd Pauer Rózsival, Kamari Antal éjjeli őr Lakatos Lidiával, Krell Károly asztalos Muzsinszky Katalinnal.

— **Felhívjuk az uri hölgyközönség szíves figyelmét** Guttmann Izidor, Szabadság-tér 15. szám alatt levő divatüzletére, hol nagy raktárt talál vászon, szövet, mosóárúk, blouzok és aljakban bámulatos olcsó árak mellett. 3641

— **Meggyilkolta anyja szeretőjét.** Szekszárdról írják: Ifj. Baranyai Sándor tizennégy éves fiu nem jó szemmel nézte, hogy édesanyja szerelmi viszonyt folytat Máli György öcsényi kocsisal. Tegnap azután a Szekszárd mellett lévő szőlőhegyen a fiatal Baranyai meggyilkolta anyja szeretőjét. A gyilkos fiut elfogták.

— **Perzsa szőnyegraktáramat** a Neuman-palotában Széchényi-utcai oldalon megnyitottam. Szíves pártfogást kérek. Tisztelettel Schwarcz Zsigmond. 3811

— **Felhívjuk az uriközönség figyelmét** Hirsch Antal uri szabó műtermére, Andrassy-tér 18. sz., hol a legfinomabb szövetekből elegáns és olcsó ruhák szerezhetők be. 3632

— **Francia likőrök legbiztosabb készítésére,** — házilag — a likőr aroma 1 üveg 60 fillér Vojtek és Weisznál. 17

Az Aradi Közlöny valamint az összes főponta reggel 7 óráig **Ingusz I. és Fia** könyv-órától kaphatók kereskedő, hírlapelárusitónál, Andrassy-tér 16. 3661

TARKASÁGOK.

(Jelenet a tárgyalóteremben.) Az új büntető novella értelmében a bűnügyi tárgyalásoknál az elnöknek meg kell kérdezni a vádlottól, hogy szokott-e szeszes italokat inni. Az ítélet meghozatalánál ugyanis figyelembe veszik az alkoholos vádlotthoz való viszonyát.

A minap Köller János táblabíró tanácsa előtt egy vörös orru napszámos állott lopással vádolva. A haragos ember csak vontatva felelt azokra a kérdésekre, amelyek a személyi viszonyaira vonatkoztak.

— Hány éves? — tudakolta az elnök.

— Vagyek vagy 39.

— Pontosán akarjuk tudni.

— Kukoricatöréskor leszek 40.

— Nős-e?

— Néha.

Igy ment ez egészen addig, amíg az elnök ahhoz a kérdéshez nem jutott, amely az alkohol élvezetére vonatkozik.

— Szokott-e alkoholt inni?

A vádlott nem értette ezt a kérdést, mire az elnök magyarázó módon így ismételte meg a kérdést:

— Azt akarjuk tudni, hogy iszik-e sört, bort, vagy pálinkát?

A vádlott arca fölvidult és kíváncsian, firkészve nézett körül:

— Hogy iszik-e? Hol van az a pálinka?

(A cifra vaj.) Egy aradi fiatal uriasasszonynak Pécskáról szállítottak minden héten kétszer friss vajat. A pécskai paraszt asszony olyan korán szokta hozni a vajat, hogy az urnát még soha nem találta ébren. Az aradi nő mindig csodálkozva látta, hogy a kívánatos friss vajon szép cifra círdák vannak. Nem tudta magának megmagyarázni, hogy a pécskai asszony mivel cífrázhatja úgy ki a vaj fölületét. Ma azután direkt korán kelt föl, hogy személyesen tudakolja meg a művészi cífrázás eredetét.

— Mondja asszonyság, — szölt, a kíváncsi hölgy a pécskai asszonynak, — mivel cífrázza ki maga olyan szépen a vajat. Én egyedül azért keltem föl ma ilyen korán, hogy megkérdezzem, hol lehet kapni ilyen eszközt?

Férfi öltöny szövetek

Double felöltökre, Téli kabátokra, Mikádóra szövetek.

Tessék érdeklődni a kizárólagos posztógyári raktárban.

Leichner és Fleischer

Arad, Szabadság-tér 17. és Pécs.

Honi és angol gyártmányok.
Nagy megtakarítás.

— Oh, naccsága, — mondta a paraszt nő ártatlan arccal — nagyon egyszerű a dolog.
 — Hát mivel cifrázza maga a vaját?
 A kofa diadalmas képpel felelte:
 — Hát a kislányom körfésűjével, naccsága.

(Nincs személyszabadság Magyarországon.) Mulatságos esetről tudósít bennünket a rendőri sajtóiroda: S. A. 9 éves fiu már három éve jár az első elemi osztályba, anélkül, hogy szándékában lenne azt el is végezni. Nem tanul, kerül az iskolát, még pedig oly kitartással, hogy szülőinek minden fáradozása, erőlködése hajótörést szenved a gyerek makacosságán. A szülők, elunván végtére a dolgot, ma reggel rendőrrel vitették csemetéjüket az iskolába. Amint a nebuló rendőri kísérettel a tanterembe lépett, méltatlankodva, keserű szavakra fakadt tanítója előtt az erőszakos bánásmód ellen:

— Még sincsen személyi szabadság Magyarországon!

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDES.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

Távirati tudósítás.

Budapest, október 14

Amerika 1/2-el magasabb. Kínaiat, vételkedv mérsekel. 15 ezer mm 5—10 fillérrel, magasabb, később 5—10 fillérrel olcsóbb.

As arak 50 kilónként számítva:

	Délt zárlat	2 órai zárlat
Tengeri 1910. májusra	6 91—6 95	6 93—7 94
Buza 1909. októberre	14 70—14 71	14 52—14 53
Buza 1910. áprilisra	14 40—14 41	14 31—14 32
Rozs 1909. októberre	9 81—9 83	9 76—9 77
Zab 1909. októberre	7 67—7 68	7 65—7 66
Zab 1910. áprilisra	7 75—7 76	7 69—7 70
Rozs 1910. áprilisra	10 22—10 23	10 21—10 22

Zárul 5 órakor.

Oszták hitelrészvény	...	663
Magyar hitelrészvény	...	760
Városi villamos vasúti részvény	...	308.50

A Temesvári Lloyd-Társulat
terménycsarnokának hivatalos árjegyzése.

Távirati tudósítás.

(Árak 50 kilogrammonként korona értékben.)

1909. október 14.

Buza (szokvány-minőség):

75 kilogrammos uj	13 35—13 40
76	13 45—13 50
77	13 60—13 70
78	13 70—13 80

Buza (Temesvári keresk. áru):

75 kilogrammos uj	13 25—13 30
Rozs uj	9 00—9 10
Arpa uj	6 40—6 50
Zab uj	6 80—6 90
Tengeri régi	7 25—7 30

Budapest kőbányai sertéskereskedelem.

— Október 14. —

Magyar elsőrendű: Öreg nehéz páronként 400 kilogrammon felül súlyban — fillérig; közép páronként 400—400 kilogrammig terjedő súlyban — fillérig; fiatal nehéz páronként 320 kilogrammon felül súlyban 146—48 fillérig; fiatal közép páronként 251—320 kilogrammig terjedő súlyban 147—149 fillérig; könnyű páronként 240 kilogrammig terjedő súlyban fillérig.

Sertéselészék: október hó 11. napján volt készlet 2847 darab, október 12. napján felhajtattott 314 darab, okt. 12. napján elszállított darab, 350 október 12. napjára maradt készletben: 26,840 darab.
 A hízott sertés üzlet irányzata tartott.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Péntek, 1909. évi október hó 15-én:

B) bérlet. B) bérlet.

A csókkirály.

Regényes daljáték 3 felvonásban. Szövegét írta: Orbán Dezso. Zenéjét szerzette: Sztrojanovits Jenő.

S Z E M É L Y E K:

Bomschick	Boda Ferenc.	Fausan	Benkóné.
Bombadilla	Polgár S.	Miska fia	Dióssy Nusi
Hamakark	Várnay Jenő.	Udvarhölgy	Kua Irén.
Évike, leánya	Z. Lay Marit.	Hausen	Szabó László.
Yvette	Wla sak V.	Kisbíró	Leóvey Leó.

Kezdete este 7 és fél órakor.

URANIA SZÍNHÁZ.

(Baró Simonyi-utca 1. szám Szabaduac-tér mellett.)

Műsor 1909 október 15-én, péntek

1. Ifjú-ág katonai kiképzése. Sportkép. — 2. Ezy francia katonai légihajó felrepütése. Szenszáros felvétel. — 3. A Wright repülőgép uja. Sportkép. — 4. Ski-gyakorlatok a had eröven. Sportkép. — 5. Katonaszag átkelése egy folyón. Katonai felvétel. — 6. Egy kém kalandjai. Er-deti felvétel. — 7. Tüzelés hajdan és most. Sínes kép. — 8. Tengeri útkö et. Lárvanyosság. — 9. Hegyi tüzek tüz-harcban. Er-deti felvétel. — 10. Ágyugyartás. Tan ságos. — 11. Hadgyakorlat. Er-deti felvétel. — 12. Az 1909. évi grossmes-ritschli hadgyakorlatok a magyar király, a német császár és az osztrák-magyar trónörökös jelenlétében. — 13. La Clairon csatakép gramophon zenekísérettel.

Előadások délután 6 órától kezdve.

Este 8 órakor A jövő háboruja

Irta: De Sgardell Cae-ár honvedtőhadnagy. 4 mozgó-fényképpel.

Este 8 óra i előadás helyárai: I-ső hely 1 kor., II ik60 fill., III-ik 40 fill.

Az előadásra bármikor be lehet menni.

Az előadások alatt a cs. és kir. 33. gyalogezred zenekara játszik. — Cukrászda.

NYILTTÉR.

Szénüzletünket

jelentékenyen megnagyobbítva

Andrássy-tér 14. sz. Hermann-palotából

Boros Béni-tér 2. szám

áthelyeztük.

A közeledő fűtési időnyre bármily mennyiséget akár azonnali szállításra, akár előjegyzésre a fűtési időny tartamára e hó folyamán

kedvezményes áron

eszközlünk s igen ajánljuk ezen önként nyújtott elő-yt igénybe venni.

Becses rendelvényeit uj írodánkban ugy mint eddig személyesen, levelező-lapon vagy

Telefon szám 139.

kérjük s jegyzünk figyelmes és gondos szolgáltatunkról biztosítva, kitünő tisztelettel

Kneffel Károly és fia

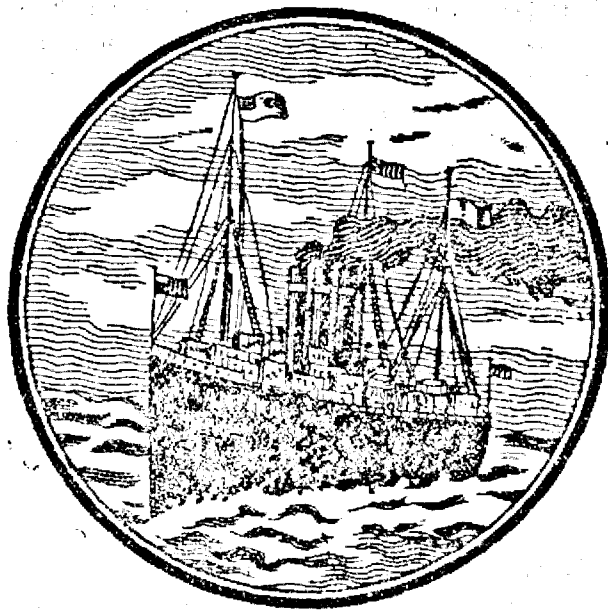
szénnagykereskedése

Boros Béni-tér 2.

Kneffel-ház.

1451

Városi és megyei telefon 609

Szájról-szájra jár a hír, hogy a

Tea-saison

— beálltával csakis az —

Atlantika

kávé és tea behozatalnál

fedezhetjük fűszer- és illatszerezagától mentes, tisztán kezelt 421

Tea és Rum

— szükségletünket —

Atlantika

kávé és tea behozatal

Arad Andrássy-tér 20 Fischer Eliz palota

zel gyomor, vese, hólyag és belbántalmaknál valamint asthma, bronchiale, köszvény és húgysavas diathesis eseteiben.

KAPHATÓ Nagy Farkas és Fejér Gyula cégeknél 8415 Aradon

Meteor és egyéb rendszerű Szilágyi és Társa-cég
kályhákat szakszerűen javítás a belső szerkezetet magas hőfoku chamotte kővekből ujanan kiépíti jutányos árban 2613
 Arad, Boros Beni-tér 15. sz. (Dengl-ház.)

Olcsóbb lett a SZÉN!!

A ki téli szén és kokszt szük-
ségletét már most szerzi be,
vagy jegyezteti elő, 25 %-ot
megtakarít!

- Légszuszogási kokszt 4.60 K.
100 kg.-ként.
- Porosz salon kőszén 4.60 K.
100 kg.-ként.
- Zsilvölgyi salon kőszén 4.— K.
100 kg.-ként.
- Rostált portmentes faszén 6.— K.
100 kg.-ként.
- Kovács szén — — 4.60 K.
100 kg.-ként.

Róth József

szénnagykereskedőnél 3741

Arad, Eötvös-u. 3.

Telefon 63. sz.

Telefon szám 242.

Elektromos erőátviteli
motorokat
kikölcsönöz, elad és fel-
szerel 3191

Kalmár József

villanyvilágítás, tele-
fon és villamos csengő
berendezési vállalata

Arad, Salacz-u. 2.

Van szerencsém igen tisztelt
vevőimet és a nagyközönséget ér-
tesíteni, hogy

Czipész-üzletemet

műhelyemmel együtt

Boros Béni-tér 9. sz.
alá helyeztem át,

hol raktáron tartok saját készít-
ményű mindennemű női- és férfi-
cipőket legjutányosabb árak mellett.

Mérték utáni rendeléseket izlé-
ses kivitelben pontosan elkészíték,
ugyszintén javításokat is.

További szives pártfogást kér,
kitünő tisztelettel

Czernóczky Imre,

uri és női czipész. 8715

Alkalmi vételek és eladások

ékszertárgyakban
arany és ezüstneműekben, Arad legua
gyobb óra és ékszerraktára

Deutsch Izidor

órás és ékszerész 2761
Weitzer János-utca, Minorita-palota.

Zálogcédulák

arany és ezüstneműk, gyémánt és bril-
liáns tárgyak a legmagasabb árban meg-
vételeknek vagy más tárgyra átcsereletnek
TELEFON 438. TELEFON 438.

Férfi, női és gyermek divatkalapok

állandóan nagy választékban!
Panamakalapok
tisztítása és más egyéb kalapok
javítása és festése
jutányos áron elfogadtatik

Bittenbinder Konrád

kalapos mesternél 2951
Arad, Deak Ferencz-utca 24. sz.

Boros Béni-tér 20. szám alatt ujonnan épült
két bérházban a lakások mind kiadattak.

Üzlethelyiségek

f. é. november hó 1-ére
jutányos árak mellett kaphatók.

3894

Értekezhetni:

Laendler Aladár
gőzfűrészenek irodájában.

Építetők és szőlőbirtokosok figyelmébe!

Pankotai Cementárugár

Lengyel Sándor és Társa.

Elvállal:

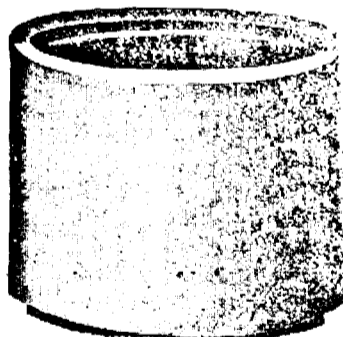
Vasbeton és Beton.

Itató- és itató jázsiák.
Víz és törköly, stb. tartányok.
Kutak és vizellátások.
Utatorozsok és hidak, Csatornázások.
Alapozások és minden e szakmába vágó
munkák készítését a helyszínen.

Szállít:

Cementoszeveket különböző méretekben.
Kutacsöveket.
Tetőfedő hornyolt oszlopot.
Vályukat különböző csőokra.
Szőlőbirtokba eső, víz és permetező ka-
lakat.
Cementlapokat.
Pincze földmeket.
Portland cementet. 3021

Telefon Pankota 9. sz.

Október hó 15-én. Október hó 15-én.

Az első perjámosi

homokmészkeő téglagyár és mészégető
(Róser Mihály és Társai.) 8843

Aradi fióktelepe az Óvár-téren

folyó hó 15-én nyilik meg!

Megrendelések az Óvár-téri gyártelep iro-
: : dájában már most elfogadtatnak. : :

ROPS

biztonsági
gyorsfőző.

Tűzveszély
kizárva!

Ha felborul, elalszik.

Szesz ki nem folyhat.

Szesszlogasztásban igen takarékos
Kapható minden jobb vasáru és háztar-
tási cikkek árúitató üzletekben.

Ha valahol nem kapható, sziveskedjék
hozzánk fordulni.

Képes prospektus ingyen és bérmeatve.

ROPS Fémáru Részv.-Társ.

BUDAPEST, V., Külső-Váci-ut 74/4.

Helybeli elárúitók: Póha. János,
Rosenberg R., Maresch Gyula, Kohn
József. 5805

Őszi cipő-újdonságok.

Valódi

amerikai czipők

Weinberger János cipő áruházában
kaphatók. 2095

Arad, Andrassy-tér 20.
Telefon szám 312.

Ara lucsaonként
4, 6, 8, 10 korona.

OLLA
gummikülönlegesség
bizonyított legjobb pr-
servatív újdonság.
Vöröskereszt Drogeria
Arad, Weitzer János-u. 2.
18 szabadalom.

EST 601 JÓTÁLLÁS!

Permetező javítások elfogadtatnak.

M. kir. szabadalmazotta

Borszivattyuk

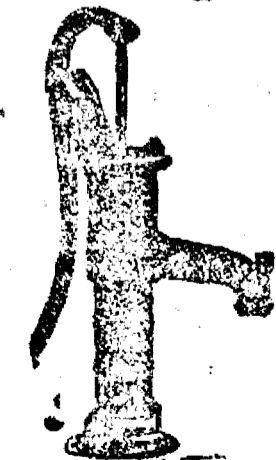
és hozzá való legjobb minőségű
gummi csövek legolcsóbb gyari
árakon.

A szivattyu hengerből a bor utolsó
cseppig kifolyik, a szőlő magvak,
héjak és egyéb tisztatlanságok
azonnal továbbittatnak, ezáltal a szí-
vatt-u nem romlik és a bort nem
rontatja, a gépezet jó működé-
sért 3 évi jótállás, ingyen javítás.

Tűzi-fecskendők

Golyó szelepekkel. Közé-
geknek legalkalmasabb,
mert homokos és sáros víz hasz-
nálata-nál sem tagadják meg a
szolg-latot, — a gép jó működé-
sért 3 évi jótállás (ingyen javítás),
hozá való országos egység-es csa-
varok és a legjobb minőségű belül

gummirozott
kendercsövek
a legolcsóbb
árban

Kutak

a hozzávaló

csövekkel
olcsóbbak és
jobbak, mint
bármely be-
vagy külföldi
gyárban.

Hönig Ottó

M. királyi szabadalmazott tűzi fecskendő
és szivattyu készítő.

Arad, Rákóczi-utca 27. sz

Ujdonság! Auer-gáz mindenütt!

Egyszerű kezelés! Bárhova azonnal alkalmazható. Csővezeték, telep nem szükséges.

Szabadalmazott gáz olaj lámpák.

Egyszerű töltés 14 órai égő időre. Nincs füst. Nincs szaga. Egyenlő égés lámpából nélkül. Nem kell tisztítani. — **Külön osztály:** spiritusz és petroleum gáz gyorsfőzőkből, égető és forrasztó lámpák iparosoknak. Ujdonság spiritusz gáz vasalókban házi és ipari célokra. Nincs ruhakiégetés, főfájás, mint a szénvasalóknál, rögtön használatra kész, egyszerű kezelésü.

80 gyertyafény erejű. Óránkénti fogyasztás 3 fillér. Gyönyörű fehér fényt ad. A fogyasztáshoz szükséges gázt a lámpa saját maga állítja elő, eszerint fölösleges gáz soha nincs.

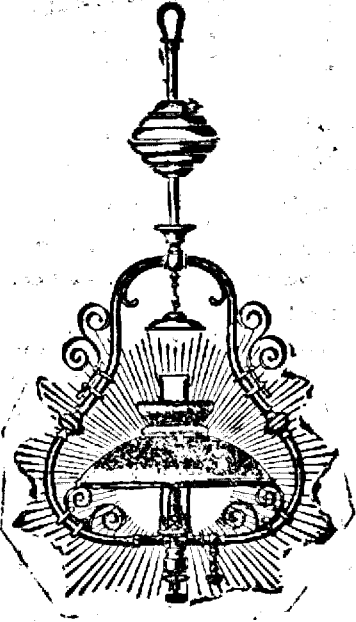
Robbanás ki van zárva! A lámpák (gazolinnal) vagyis könnyű petroleummal lesznek töltve, ami szinte általam rendelhető meg kölcsön kannákban vagy hordókbán. 3708

Ezen lámpáim különféle formákban kaphatók, úgymint: lyrák, luszterek, kert- és utcai-lámpák. — Különösen ajánlható ott, hol gáz- vagy villany nincs, termek, gyárak, szállodák, vendéglők, kávéházak, üzletek irodák, gyógytárak, iparosok, valamint magán lakások, villák kertek részére. — Kérjen árjegyzéket.

KAISER RUDOLF Arad, Vadászkuört-u. 4.

Sürgönycim: Kaiser, Arad.

Számos elismerő levél áll a n. é. közönség rendelkezésére.

APRÓ HIRDETÉSEK.

Teljesen új harisnyakötő-gép

jutányosan eladó Kiskarika-utca 9. szám alatt.

Egy éreltségizett fiatalember

irodai állást keres. Cim a kiadóban. 3932

Jóforgalmu

fűszer és korlátlan italméréssel bíró üzletemet más vállalat miatt eladom. Cim a kiadóban. 3862

Finom, kevéssé viselt

női téli kabát és egyéb női ruhák eladók. Teleky-utca 10., emelet.

Szőlőcsomagoló papír,

kosár függjegyek jutányos áron kaphatók Pichler Sándor papirkereskedésében Arad, Szabadság-tér 1. sz. Telefon 808. Vidéki megrendelések azonnal eszközöltnék. 2922

Egy jó forgalmu,

40 éve fennálló fűszerüzlet italmérés és dohány engedéllyel más vállalat miatt azonnal eladó. Cim a kiadóhivatalban. 3684

Kitűnő ebéd

és vacsora kapható intelligens fiatalemberek részére 22 forintért. Rákóczy-utca 23. Esetleg családok részére is. 3921

Joinal világlapja

a legelterjedtebb magyar folyóirat, összes kedvezményekkel, bérletben vagy számonként eredeti árban házhoz szállítva megrendelhető: Krausz Paulin könyv- és papirkereskedésében, színház-épület. Ugyan itt az összes bel- és külföldi divatlapok és folyóiratok kaphatók. 100000 kötetes kölcsönkönyvtár. Városi és megyei telefon 511. sz. 3241

Fráter Lóránd

legújabb nótáskönyve 32 oldal terjedelem. Fráter saját szerzeménye országszerte ismert dala „Tele van a város akáca virággal” két koronáért ismét kapható Ingusz I és fia könyvkereskedésében. Fő-üzlet Andrassy-tér 16. Fióközlet Weitzer J-utca. 178

Cserépkályha,

teljesen ép, eladó Ferenc-tér 1a. szám alatt. 3929

Kényelmesen butorozott szobát

keresek. Ajánlatokat „Kényelmes szoba” címre kérek a kiadóhivatalba.

Veszek tudományos könyveket

szépirodalmi műveket és egész könyvtárakat, szintegy hangjegyeket is a legmagasabb áron. Az összes zsebalakú albumok, melyek 25-30 korona értékű legkiválóbb hangjegyeket tartalmaznak, 2 koronáival kaphatók Kerpel Izsó könyvkereskedésében, Arad. 3911

Boros Béni-tér 22.

számu házámban

2 istálló s 2

kocsiszin

azonnal kiadó

Goldschmidt Mihály,

Arad. 3909

Gartner Samu

villanyműszerész, kerékpár és varrógép szakszerű javítóműhely

Arad, Weitzer J.-utca 2.

(Minorita-palota.) 3011

5348—1909. tkv. sz.

Árverési hirdetményi kivonat

A kisjenői kir. jbiróság mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy a Kisjenői tkptár részv.-társ. végrehajtónak ismeretlen helyen tartózkodó s dr. Steinitzer Pál aradi ügyvéd ügygondnok által képviselt Liszt Ferenc volt kisjenői lakos végrehajtást szenvedő elleni 1950 kor. tőkekövetelés és járulékal iránti végrehajtási ügyben az aradi kir. törvényszék, a kisjenői kir. járásbiróság területén levő, Kisjenő községben és határában fekvő, a kisjenői 175 sz. tkjvben A. I. 9. rend, 178. hrsz. alatt felvett beltelkes házra az árverést 2062 kor. ezennel megállapí-

tott kikiáltási árban elrendelte és hogy a fentebb megjelölt ingatlan az 1909. évi december hó 16. napján d. e. 9 órakor ezen kir. járásbiróság tkvi irattári helyiségében megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási ár kétharmadánál alacsonyabb árban eladatni nem fog.

Árverezni szándékozó tartoznak az ingatlan becsárának 10%-át, vagyis 206 k. 20 f. készpénzben vagy az 1881. évi LX. törvénycikk 42. §-ában jelzett, árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. szám alatt kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t.-c. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt át-szolgáltatni.

Vevő a bánatpénzt az árverés befejeztével nyomban a vételár 10%-ig kiegészíteni köteles.

Kir. járásbiróság mint tkvi hatóság.

Kisjenőn, 1909. évi szeptember hó 23. napján.

Tabajdy,

kir. ítélőtáblai bíró.

3935

CSEMEGESZŐLŐ

5 klg. kosarakban, a legfinomabb fajokból 3 koronáért, kitűnő 1908. évi borait 50 litertől fölfelé 50 fillérért, literenként, utánvétellel küld

MARTICS ISTVÁN

— szőlőgazdasága —

MUSZKA-MAGYARÁD (Aradmezye.)

3934

Értesitem uraságodat, hogy az aradi és csanádi egyesült vasutak pályaudvarán felállított fűrészelő géppel az alant felsorolt olcsó árak mellett eszközlöm a tűzifa felaprítását, egy waggon

négyvágással (egy hasáb 5 darabra) fűrészelve, hasogatva, hazaszállítva, a fakamrába beraktározva **42 korona.**

Ugyanaz hasogatás nélkül **33 korona.**

Egy waggon tűzifa három vágással (egy hasáb 4 drb.) fűrészelve, hasogatva, hazaszállítva, fakamrába beraktározva **36 korona.** 3714

Ugyanaz hasogatás nélkül **29 korona.**

Szives rendelését kérem levelező lapon hozzám juttatni, fűrésztelep ACSEV. pályaudvar, vagy Orczy-utca 5. sz.

Tisztelettel

özv. Kováts Istvánné.